

Gemeente
Amsterdam

Vluchtelingenmonitor 2018

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: WPI

Projectnummer: 18064

Idske de Jong

Renske Hoedemaker

Laura de Graaff

Camiel Wijffels (GGD Amsterdam)

Soufyan Ahamiane

Frederique van Spijker

Bezoekadres: Oudezijds Voorburgwal 300

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

idske.de.jong@amsterdam.nl

Telefoon 020 251 0421

www.ois.amsterdam.nl

Amsterdam, september 2018

Foto voorzijde: Jan van Galenstraat, statushouder fietsenmaker, fotograaf: Alphons Nieuwenhuis (2017)

Inhoud

Samenvatting	5
Inleiding	6
Deel 1: De (voormalig) statushouders in Amsterdam	9
1 Demografie (voormalig) statushouders in Amsterdam	10
1.1 Circa 7.900 (voormalig) statushouders gevestigd in Amsterdam	10
1.2 Instroom statushouders in Amsterdam in 2017 lager dan voorgaande jaren	12
1.3 Helft recente statushouders afkomstig uit Syrië	12
1.4 Meeste statushouders tussen 27 en 44 jaar oud	13
1.5 Kwart (27%) recente statushouders gekomen als nareiziger	14
1.6 Ruim de helft recente statushouders is alleenstaand	14
1.7 Verdeling statushouders over de stad veelal gerelateerd aan spreiding huisvestingslocaties	15
2 Werk en uitkeringsafhankelijkheid huidige en voormalige statushouders	18
2.1 Arbeidsparticipatie laag maar afgelopen jaar gestegen	18
2.2 Arbeidsparticipatie vrouwelijke statushouders laag	20
2.3 Hoogste arbeidsparticipatie onder statushouders uit China en Tibet	21
2.4 Uitkeringsafhankelijkheid hoog, ook onder werkenden	22
3 Zelfredzaamheid huidige en voormalige statushouders met bijstand	24
3.1 ZRM niet voor alle groepen ingezet	25
3.2 Minste zelfredzaamheid op domein financiën	26
3.3 Vooralsnog minder problematiek bij huidige statushouders	27
3.4 Vooruitgang in zelfredzaamheid in huisvesting, huiselijke relaties en middelengebruik	28
Deel 2 Verdieping	29
4 Kinderen en jongeren	30
4.1 Aantal (voormalige) statushouders jonger dan 18 jaar sterk gestegen sinds 2014	30
4.2 Relatief veel jonger statushouders in Slotermeer-Zuidwest en Bijlmer-Centrum/West	32
4.3 Drie kwart peuters met indicatie gaat naar voorschool	33
4.4 Onderwijs deelname veelal op lagere niveaus	34
4.5 Zes procent 0-19 jarigen gebruikt jeugdhulp	37

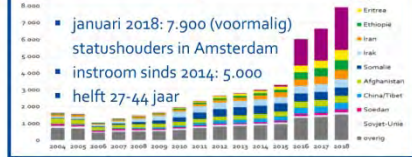
5 Eritrese statushouders	38
5.1 Achtergrond: 4 ^e Eritrese vluchtelingenstroom	39
5.2 Ruim 1.100 (voormalig) statushouders met Eritrese achtergrond	40
5.3 Steeds meer nareizigers uit Eritrea	42
5.4 Kwart (voormalig) statushouders uit Eritrea werkzaam	42
5.5 Driekwart afhankelijk van uitkering	43
6 Gebruik Wmo	44
6.1 342 (voormalig) statushouders met Wmo-voorziening	44
6.2 Begeleiding en dagbesteding meest voorkomende Wmo-voorzieningen	45
7 Eerste stappen naar participatie en inburgering recente statushouders	47
7.1 Nog weinig statushouders naar hbo en wo	47
7.2 Cohort 2016 na 1 jaar hogere participatie dan eerdere cohorten	48
7.3 Bijna helft statushouders behaald inburgeringsexamen binnen gestelde termijn	50
Deel 3 Opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders in Amsterdam	52
8 Recente ontwikkelingen in Nederland	53
8.1 Aantal asielaanvragen per maand relatief stabiel	53
8.2 Groot aandeel eerste aanvragen afkomstig uit Syrië	54
8.3 Aandeel aanvragen tot familiehereniging vanuit Eritrea stijgt in 2018	55
8.4 Ruim 20.500 mensen verblijven in opvang van COA	56
8.5 Nederland verleent circa 24.000 asielvergunningen in 2017	56
9 Het azc Willinklaan	57
9.1 Ruim 100 kinderen in azc Willinklaan	57
9.2 Draagvlak azc Willinklaan	59
10 Draagvlak voor opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders stadsbreed	62
10.1 Meer steun voor kleinschalige opvangvormen, zorgen over woningmarkt blijven	62
10.2 Merendeel Amsterdammers weet niet of er statushouders in de buurt wonen	63
10.3 Meerderheid steunt extra begeleidings- en toezichtslocatie (ebtl)	63
11 Toekomstige huisvesting statushouders	64
11.1 363 Toekomstige statushouders Amsterdam in AZC's	64
11.2 Ruim 940 geplande wooneenheden voor statushouders	65
11.3 Toekomstige verdeling van statushouders over de stad	65

Samenvatting

Vluchtelingenmonitor 2018, asielzoekers en statushouders in Amsterdam

Statushouders in Amsterdam

Demografie

Nareizigers

- kwart van recente statushouders is nareiziger
- aandeel nareizigers neemt toe
- meerderheid nareizigers vrouwen en kinderen
- recent toename nareizende Eritreërs

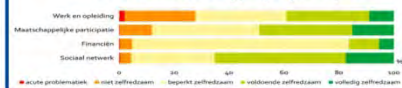
Werk en uitkering

- stijging arbeidsparticipatie
- een derde werkt in loondienst, daarvan ontvangt 40% nog uitkering
- mannen vaker werkzaam dan vrouwen
- twee derde ontvangt uitkering

Zelfredzaamheid

- statushouders met bijstand minst vaak zelfredzaam op domeinen werk en opleiding, financiën en maatschappelijke participatie

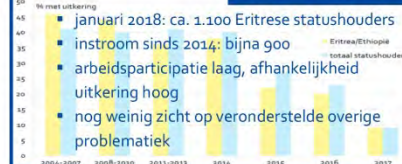

Verdieping

Kinderen

Eritrese statushouders

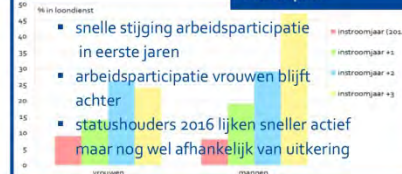

Zorggebruik

- 342 (voormalig) statushouders hebben gebruik gemaakt van Wmo-voorziening
- meerderheid alleenstaand en man
- vooral dagbesteding en begeleiding

Participatie

Opvang en huisvesting

azc Willinklaan

- open sinds 30 januari 2018
- circa 430 bewoners in augustus 2018
- 69% omwonenden positief tegenover azc na opening
- omwonenden ervaren minder overlast (6%) dan verwacht (40%)

Draagvlak stad

- een derde is tevreden over omgang gemeente met vluchtelingenvraagstuk
- kleinschalige opvang heeft de voorkeur
- verdringing woningmarkt blijft grootste zorg

Inleiding

In 2017 zijn circa 31.330 asielaanvragen gedaan in Nederland, ongeveer evenveel als in 2016 (31.640). Op 1 januari 2018 telde Amsterdam circa 6.055 statushouders, waarvan bijna 5.000 mensen recent (in 2014 of later) een verblijfsvergunning hebben ontvangen. Hoewel de instroom is gedaald ten opzichte van 2016 komen er nog steeds vluchtelingen naar Nederland en heeft Amsterdam de taak een deel van deze groep te huisvesten. Een steeds groter deel van de te huisvesten groep bestaat uit nareizigers.

Het college ziet het als taak om asielzoekers op te vangen en te zorgen dat statushouders snel integreren en participeren. Eind 2015 is daartoe het beleidskader "*Vluchtelingen in Amsterdam 2015-2018*" vastgesteld evenals het actieplan *werk en ondernemerschap voor vluchtelingen*. Hierin worden verschillende beleidslijnen rondom vluchtelingen benoemd met als voornaamste doel de integratie van vluchtelingen te versnellen en de participatie te verhogen. Het nieuwe college gaat hiermee verder en zet in op duurzame integratie en participatie. Deze 4^e Vluchtelingenmonitor brengt achtergrondinformatie over voormalige en huidige statushouders in beeld rondom verschillende thema's. Op termijn kan hiermee iets worden gezegd over het al dan niet sneller integreren en beter participeren van nieuwe statushouders ten opzichte van statushouders die voor 2015 naar Nederland kwamen.

In deze 4^e Vluchtelingenmonitor wordt de positie van de huidige en de voormalige statushouders in Amsterdam op verschillende sociaaleconomische domeinen in kaart gebracht en gevolgd. Dit geldt voor werk en inkomen, onderwijs, welzijn, gezondheid, participatie, huisvesting en onderdak en maatschappelijk draagvlak. Naast deze terugkerende thema's is er in deze monitor extra aandacht voor:

- Jongeren (0-17 jaar);
- Eritrese statushouders;
- Gebruik van voorzieningen Wet maatschappelijke ondersteuning;
- Recente statushouders en hun eerst stappen richting participatie.

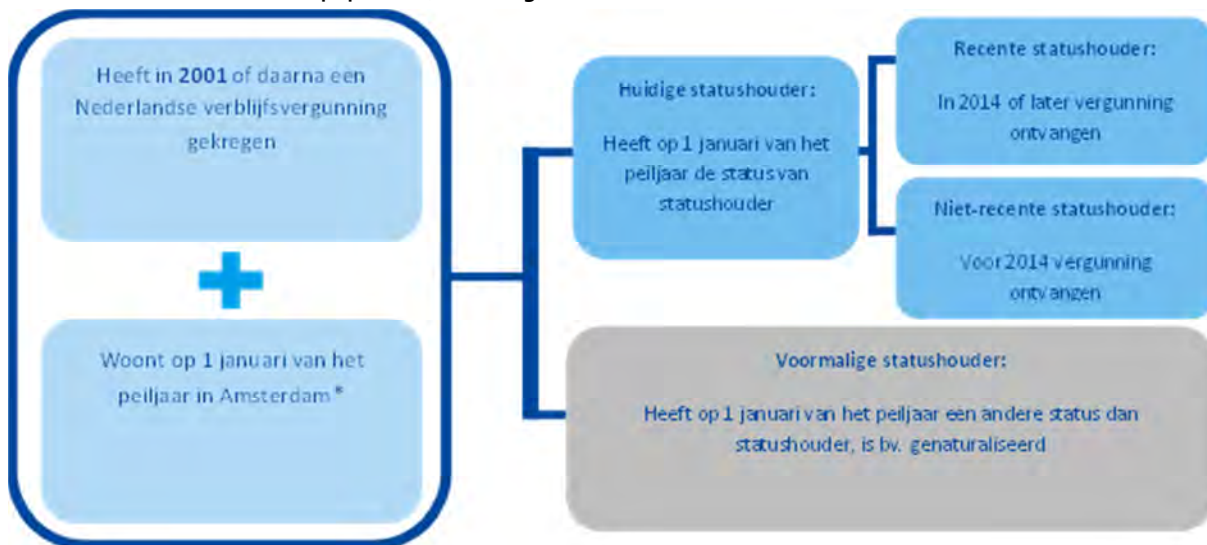
Naast deze Vluchtelingenmonitor verschijnt eveneens jaarlijks een bestuurlijke rapportage waarin de resultaten van de huidige aanpak centraal staan. Aan de hand van kaders wordt in een aantal hoofdstukken ingegaan op de resultaten van de huidige aanpak.

Definities en dataselectie

Deze 4^e vluchtelingenmonitor gaat over de statushouders en voormalige statushouders die in januari 2018 woonachtig zijn in Amsterdam. Het selecteren van deze onderzoeksgroep wordt gedaan op basis van de Basisregistratie Personen (BRP) van Amsterdam. In de BRP wordt aangegeven wat de wettelijke verblijfstitel is van inwoners van Amsterdam met een niet-Nederlandse nationaliteit. Voor vluchtelingen met een verblijfsstatus is dit 'asielvergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd' (code verblijfstitel 26 of 27 of 32). Sinds 2001 zijn de inwoners die een asielvergunning hebben geselecteerd uit de BRP. Spreken we over voormalige statushouders dan betreft het de groep die inmiddels een andere verblijfstitel heeft gekregen en

niet meer in de BRP staat onder code verblijfstitel 26, 27 of 32, bijvoorbeeld omdat zij de Nederlandse nationaliteit hebben gekregen. De huidige statushouders zijn de personen die nog wel een verblijfsvergunning voor bepaalde of onbepaalde tijd hebben (zie onderstaande figuur)¹. Binnen de groep huidige statushouders maken we onderscheidt tussen recente statushouders, de mensen die in 2014 of later een verblijfsvergunning hebben ontvangen en niet-recente statushouders, de mensen die voor 2014 een verblijfsvergunning ontvingen.

Schematisch overzicht van de populatie (voormalig) statushouders

* Voor het in beeld brengen van de ontwikkelingen in de populatie in de periode 2004-2018 wordt per jaar steeds gekeken naar de stand op 1 januari. Bijvoorbeeld: om te weten wat de verhouding huidige/voormalige statushouders is in peiljaar 2016 wordt gekeken naar de personen die in 2001 of daarna een Nederlandse verblijfsvergunning hebben gekregen én op 1 januari 2016 in Amsterdam wonen. Als de persoon op 1 januari 2016 de status van statushouder heeft, dan is hij/zij huidig statushouder. Heeft de persoon op 1 januari 2016 inmiddels een andere verblijfsstatus dan is hij/zij voormalig statushouder.

bron: OIS

De gegevens over de (voormalig) statushouders uit de BRP zijn vervolgens gebruikt om (door middel van koppelingen) in andere bronnen de (voormalig) statushouders te selecteren. Via het CBS is door koppeling met de polisadministratie (gegevens over werk in loondienst) informatie verkregen over het aandeel werkzame (voormalig) statushouders en het aandeel statushouders met een uitkering. Daarnaast is gebruik gemaakt van gemeentelijke data over zelfredzaamheid. Het koppelen van persoonsgegevens uit databronnen van de gemeente en het CBS gebeurt binnen de beveiligde digitale omgeving van het CBS zodat er zorgvuldig wordt omgegaan met privacy gevoelige informatie. De peildatum voor de meeste gebruikte gegevens is 1 januari 2018.

In de monitor worden verschillende statushouders ingedeeld naar herkomstgroep, zoals Syriërs of Eritreeërs. Tenzij anders aangegeven wordt hiervoor de herkomst definitie van het CBS gebruikt, waarbij het geboorteland van de persoon en/of het geboorteland van de ouders het land van herkomst bepalen. Deze methode zorgt ervoor dat, in tegenstelling tot wanneer er gekeken zou worden naar nationaliteit, de groep die recent uit Eritrea is gevlucht deels wordt

¹ De BRP registreert alleen de huidige verblijfstitel van Amsterdammers. Of men eerder een asielvergunning heeft gehad is daarom alleen te achterhalen op basis van BRP registraties uit voorgaande jaren. Mensen die als statushouder ergens anders in Nederland hebben gewoond en ná het verkrijgen van een andere verblijfsstatus naar Amsterdam zijn verhuisd worden daarom noodzakelijkerwijs niet meegenomen in de analyse.

aangemerkt als zijnde van Ethiopische herkomst. Uit nadere analyse blijkt dat een groot deel van de recente vluchtelingen van Ethiopische herkomst de Eritrese nationaliteit heeft. Om deze reden worden in sommige analyses de Eritrese en Ethiopische statushouders samengevoegd.

In de BRP wordt het moment van instroom in Nederland geregistreerd op basis van de toekenning van de asielvergunning. De periode dat men in Nederland verblijft in afwachting van een asielvergunning wordt hierdoor niet meegerekend bij het bepalen van de periode dat men in Nederland gevestigd is. Om de leesbaarheid te bevorderen gebruikt deze monitor desondanks de termen 'gevestigd in Nederland' of 'instroom in Nederland' voor het moment dat men een asielvergunning heeft ontvangen. De datum van vestiging in Nederland is het moment dat een persoon met een Nederlandse asielvergunning wordt ingeschreven bij in de BRP en een BSN-nummer krijgt.

Leeswijzer

Deze vluchtelingenmonitor behandelt tal van thema's met als focus statushouders (voormalig en huidige) in Amsterdam. Om de leesbaarheid te vergroten is ervoor gekozen om de rapportage op te delen in vier delen:

1. Deel 1: Huidige en voormalige statushouders in Amsterdam

In deel 1 wordt gekeken naar de terugkerende onderwerpen betreffende voormalige en huidige statushouders en kijkt terug over de periode 2004-2018;

2. Deel 2: Verdieping

Deel 2 gaat in op vier nieuwe thema's kinderen en jongeren (0-17 jaar), Eritrese statushouders, zorggebruik en de eerste stappen richting participatie en integratie van de recente statushouders.

3. Deel 3: Ontwikkelingen in Nederland en opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders in Amsterdam

Dit laatste deel gaat in op de recente ontwikkelingen in de instroom van asielzoekers in Nederland, het AZC aan de Willinklaan en het draagvlak onder Amsterdammers om vluchtelingen en statushouders op te vangen in de stad.

Deel 1: De (voormalig) statushouders in Amsterdam

Dit deel van de monitor beschrijft de groep voormalige en huidige statushouders in Amsterdam en kijkt terug over de periode 2004-2018. Aan de orde komen de thema's die tot nu toe elke vluchtelingenmonitor terugkeren: de demografische kenmerken van deze groep, werk en uitkeringsafhankelijkheid en zelfredzaamheid.

1 Demografie (voormalig) statushouders in Amsterdam

Dit hoofdstuk beschrijft de demografische kenmerken van de (voormalig) statushouders in Amsterdam naar herkomst, leeftijd en geslacht. Hierbij is ook aandacht voor de opvallendste ontwikkelingen sinds 2004.² Verder beschrijven we de groep recente statushouders. Dit zijn Amsterdamse statushouders die sinds 2014 of later een Nederlandse verblijfsvergunning hebben. Naast herkomst, leeftijd en geslacht komen ook de ontwikkelingen in het aandeel nareizigers, huishoudsamenstelling en verdeling over de stad van de recente groep statushouders aan de orde.

Kernpunten

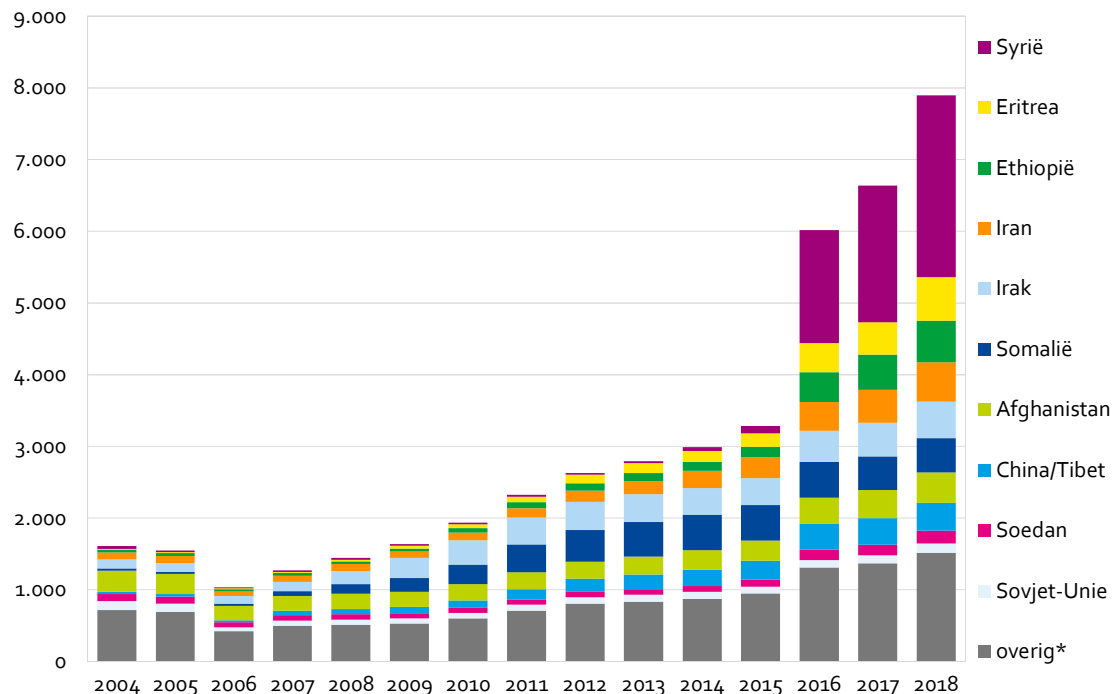
- Op 1 januari 2018 telde Amsterdam 7.899 (voormalig) statushouders, waarvan 6.055 huidige statushouders;
- Van de huidige statushouders zijn er 4.964 in 2014 of later naar Nederland gekomen. Deze groep noemen we de recente statushouders;
- Totale groep (voormalig) statushouders is zeer divers qua herkomstlanden. Recente statushouders zijn voor een groot deel afkomstig uit Syrië (50%) gevolgd door Eritrea/Ethiopië (18%);
- 27-44 jarigen vormen de grootste groep onder zowel de (voormalige) statushouder als onder de recente statushouders, onder de recente statushouders is het aandeel 18-26 jarigen ook relatief hoog.
- Ruim een kwart van de recente statushouders is als nareiziger naar Nederland gekomen, mede door de toename in het aandeel nareizigers zijn er onder de statushouders die in 2017 naar Nederland kwamen meer kinderen en mensen die een gezin vormen en minder alleenstaanden dan in voorgaande jaren;
- Afgezet tegen het totaal aantal inwoners per wijk wonen er relatief veel (voormalig) statushouders in wijken in Nieuw-West, Noord en Oost. In absolute zin wonen de meeste (voormalige) statushouders in de wijk Bijlmer-Centrum.

1.1 Circa 7.900 (voormalig) statushouders gevestigd in Amsterdam

Figuur 1.1 toont het totale aantal (voormalige) statushouders in Amsterdam per jaar (peildatum 1 januari), onderverdeeld naar land van herkomst. Tussen 2004 en 2006 daalt het totale aantal (voormalige) statushouders licht, om vervolgens tot 2015 langzaam te stijgen. In 2015 zorgt de internationale vluchtelingencrisis voor een sterke toename in het aantal statushouders in Amsterdam, en ook in de jaren daarop stijgt het aantal statushouders sneller dan voor 2015.

² De BRP data vanaf 2004 worden wat betreft de registratie van verblijfstitels voldoende betrouwbaar geacht om over de te rapporteren.

Figuur 1.1 (Voormalig) statushouders in Amsterdam naar herkomst 2004-2018 (aantallen, peildatum 1 januari van elk jaar)

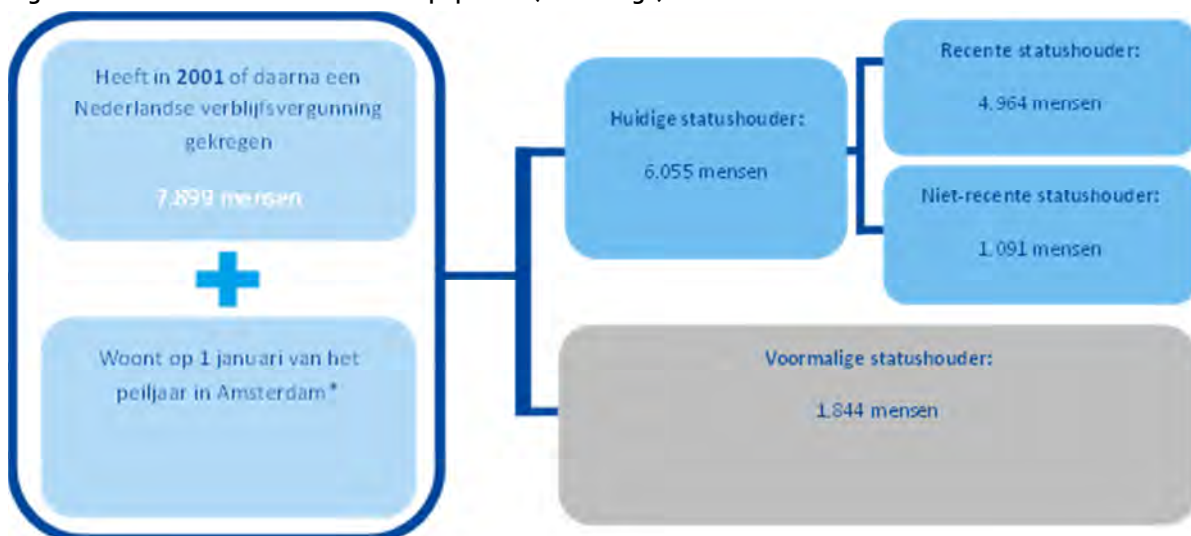

*De categorie 'overig' bestaat uit diverse landen met elk minder dan ~2% van het totale aantal statushouders in de populatie

bron: BRP, bewerking OIS

Op 1 januari 2018 telt Amsterdam 6.055 huidige en 1.844 voormalige statushouders die in 2001 of later zijn ingestroomd in Nederland: in totaal 7.899 personen. Onder de huidige statushouders zijn in totaal 4964 mensen die zich in 2014 of later hebben gevestigd in Nederland (zie figuur 1.2). Deze groep wordt in de monitor nader omschreven als de groep recente statushouders.

Figuur 1.2 Schematisch overzicht van de populatie (voormalige) statushouders

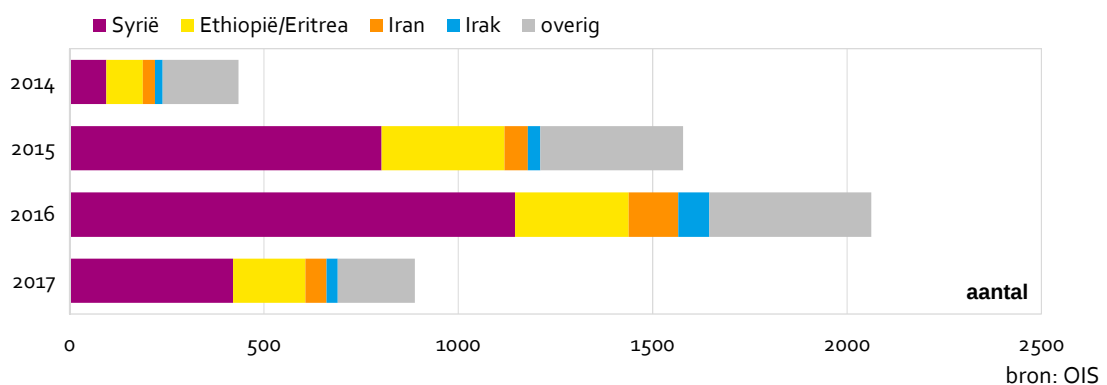
*Zie onderschrift van het schema op pagina 7 voor uitleg.

bron: OIS

1.2 Instroom statushouders in Amsterdam in 2017 lager dan voorgaande jaren

Wanneer we kijken naar de instroom per jaar voor de jaren 2014-2017 dan valt op dat de instroom in 2017 (899) kleiner was dan in de twee voorgaande jaren en dat de groep uit Eritrea/Ethiopië vooral in 2015 en 2016 groot was. Het merendeel van de groep recente statushouders in Amsterdam is sinds 2015 (1.578 mensen) of 2016 (2.062 mensen) in Nederland gevestigd, 889 mensen die nu in Amsterdam wonen hebben zich in 2017 in Nederland gevestigd.

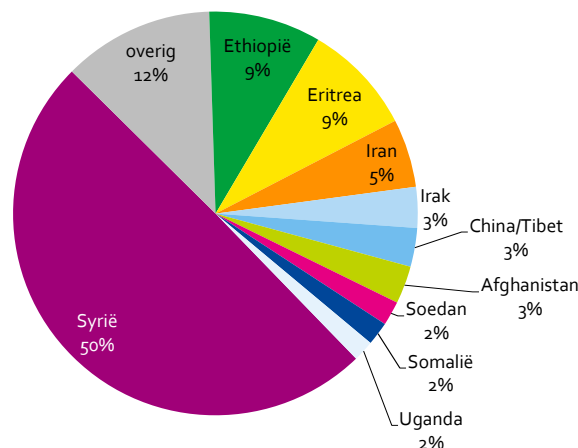
Figuur 1.3 Recente statushouders in Amsterdam naar herkomst en instroomjaar in Nederland, januari 2018 (aantallen)

1.3 Helft recente statushouders afkomstig uit Syrië

De helft (50%, 2.465 mensen) van de recente groep statushouders in Amsterdam is afkomstig uit Syrië. Een veel kleiner aandeel komt uit Ethiopië (9%, 446 mensen) en Eritrea (9%, 442 mensen). Zoals ook te zien in figuur 1.4 is de rest van de groep zeer divers wat betreft herkomst. De categorie 'overige' bevat mensen uit meer dan 50 verschillende landen.

Figuur 1.4 Recente statushouders in Amsterdam naar herkomst, januari 2018 (procenten, n = 4.964)

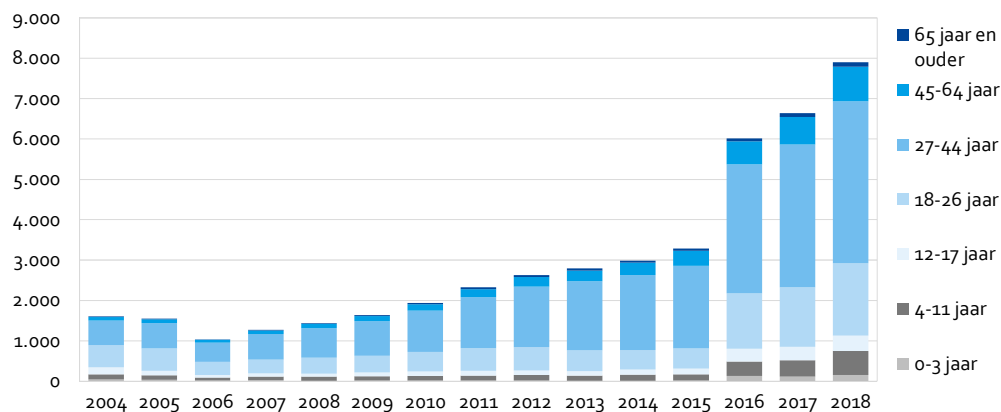

bron: BRP, bewerking OIS

1.4 Meeste statushouders tussen 27 en 44 jaar oud

Figuur 1.5 toont de populatie (voormalige) statushouders in Amsterdam in elk jaar van 2004 tot en met 2018, onderverdeeld naar leeftijdscategorie. In de gehele periode tussen 2004 en 2018 vormen 27 tot 44 jarigen de grootste groep (voormalige) statushouders. Vanaf 2016 zien we dat ook het aandeel 18-26 jarige statushouders toeneemt. Op 1 januari 2018 was ruim de helft (52%) van de (voormalige) statushouders in Amsterdam tussen de 27 en 44 jaar oud; ruim een vijfde (22%) was tussen 18 tot 26 jarigen en 14% was jonger dan 18 jaar. In hoofdstuk 4 wordt de groep statushouders jonger dan 18 jaar verder beschreven.

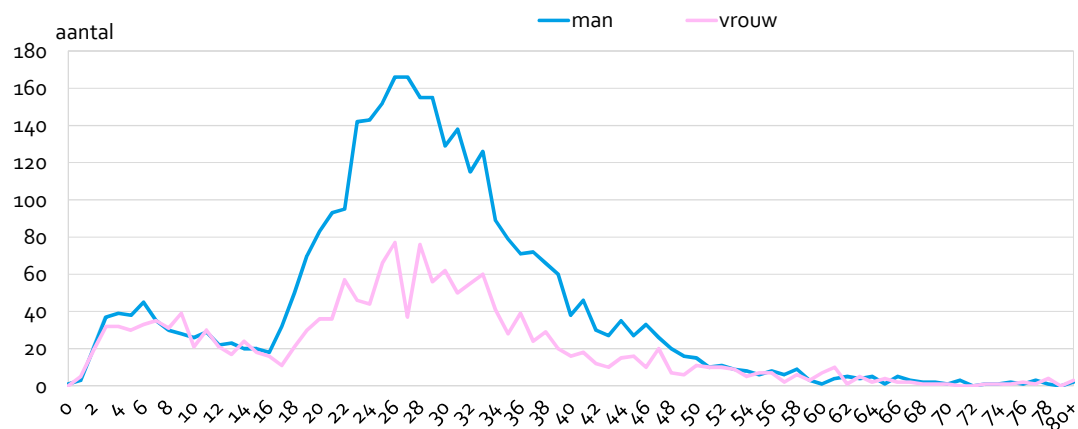
Figuur 1.5 (Voormalige) statushouders in Amsterdam naar leeftijdscategorie, 2004-2018 (aantallen, peildatum 1 januari van elk jaar)

bron: BRP, bewerking OIS

Als we kijken naar de groep recente statushouders zien we dat de meeste van hen tussen de 18 en 44 jaar oud zijn (74%, zie figuur 1.6). Statushouders onder de 18 (18%) en boven de 44 (9%) vormen een veel kleiner aandeel van de groep. Twee derde (67%) van de recente groep statushouders is man. Vooral onder statushouders in de leeftijdscategorieën 18-26 en 27-44 zijn meer mannen (>70%) dan vrouwen.

Figuur 1.6 Recente statushouders in Amsterdam naar leeftijd en geslacht, 1 januari 2018 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

1.5 Kwart (27%) recente statushouders gekomen als nareiziger

Mensen met een verblijfsvergunning kunnen een verzoek indienen om hun partner, kinderen of ouders naar Nederland te laten overkomen. Hiervoor gelden strikte regels: nadat iemand een asielvergunning voor bepaalde tijd heeft gekregen is er drie maanden de tijd om een aanvraag voor gezinshereniging in te dienen; het huwelijk of partnerschap moet al zijn gesloten voordat de vergunninghouder naar Nederland kwam; en de gezinsleden moeten al voor de vlucht in het land van herkomst of een buurland een gezin hebben gevormd. Familieleden die volgens deze voorwaarden naar Nederland komen worden nareizigers genoemd.

Daarnaast kunnen alle migranten, en dus ook statushouders, familie laten overkomen via reguliere gezinshereniging. Het kan hierbij gaan om een partner of kinderen waar zij al een gezin mee vormden (gezinshereniging) maar ook om een nieuwe partner (gezinsvorming). Bij reguliere gezinshereniging gelden strengere eisen dan bij nareizigers.³

Van de recente groep statushouders (statushouders die in 2014 of later een vergunning hebben gekregen) is 27% als nareiziger gekomen. Vooral vrouwen (50%) en kinderen (63%) zijn vaak als nareiziger naar Nederland gekomen. Van de statushouders uit Syrië is nu 36% nareiziger, van de statushouders uit Eritrea is dit 17%.

Tabel 1.7 Aandeel recente statushouders dat als nareiziger naar Nederland is gekomen, naar instroomjaar en naar geslacht en nationaliteit (voor statushouders uit Syrië en Eritrea), 30 juni 2017(procenten)

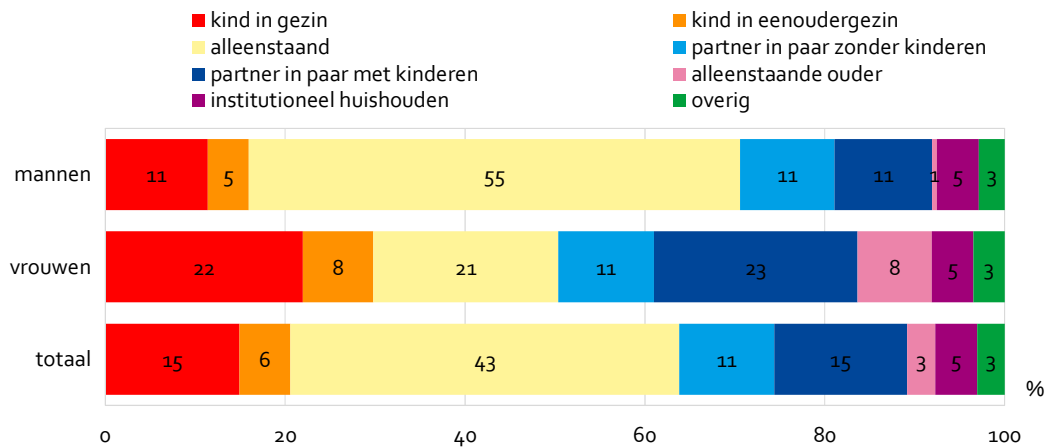
	mannen	vrouwen	Syrië	Eritrea	totaal
2014	2	9	9	0	4
2015	13	52	35	8	25
2016	17	51	29	32	28
2017 (jan-juni)	49	78	82	69	63
Totaal recente statushouders	16	50	36	17	27

bron: CBS, bewerking OIS

1.6 Ruim de helft recente statushouders is alleenstaand

Een groot deel van de statushouders komt als alleenstaande naar Nederland. Als gevolg van gezinshereniging en gezinsvorming daalt het aandeel alleenstaande statushouders met de jaren. De grootste groep recente statushouders in 2018 is alleenstaand (43%), 15% woont met een partner maar zonder kind(eren) en 11% woont met een partner en kind(eren). Drie procent van de recente statushouders is alleenstaande ouder. Een vijfde van de recente statushouders is een kind in een gezin: 15% in een huishouden met twee ouders; 6% in een eenoudergezin. Vrouwelijke statushouders zijn vaker dan mannen onderdeel van een gezin.

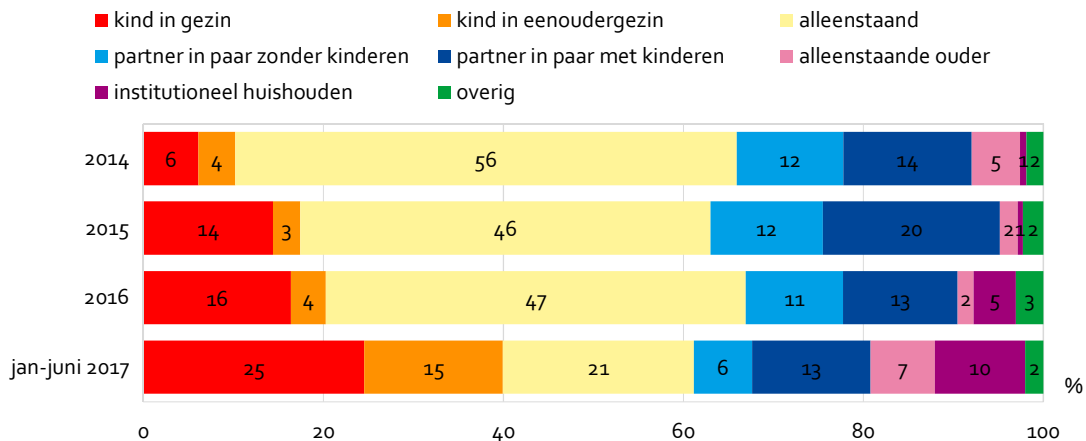
³ CBS 2018, Uit de startblokken – cohortstudie naar recente asielmigratie

Figuur 1.8 Recente statushouders in Amsterdam naar huishoudsamenstelling en geslacht, 2018 (procenten)

*Onder de categorie 'institutioneel huishouden' vallen ook bewoners van een azc, ongeacht gezinssamenstelling

bron: CBS, bewerking OIS

Figuur 1.9 toont de recente statushouders in Amsterdam naar huishoudsamenstelling per instroomjaar. Zoals te zien zijn onder de recentere groepen steeds meer kinderen en paren (al dan niet met kinderen) en minder alleenstaanden.

Figuur 1.9 Recente statushouders in Amsterdam naar huishoudsamenstelling en instroomjaar, 2014-2017 (procenten)

*Onder de categorie 'institutioneel huishouden' vallen ook bewoners van een azc, ongeacht gezinssamenstelling

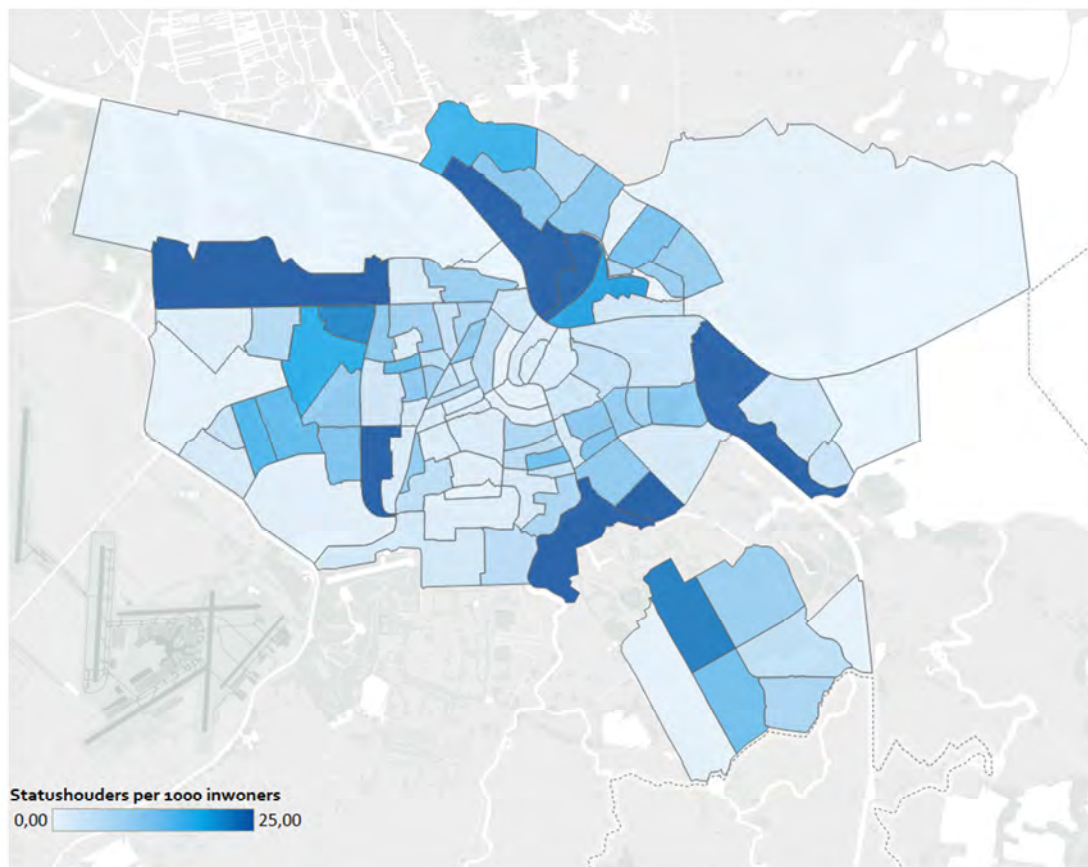
bron: CBS, bewerking OIS

1.7 Verdeling statushouders over de stad veelal gerelateerd aan spreiding huisvestingslocaties

Figuur 1.10 geeft een overzicht van het aantal (voormalige) statushouders per 1.000 inwoners per wijk in Amsterdam op 1 januari 2018. Zoals te zien wonen er relatief weinig statushouders in stadsdelen Zuid en Centrum. Wijken met de meeste (voormalige) statushouders per 1.000 inwoners hebben allemaal een huisvestingslocatie voor statushouders: bedrijventerrein

Sloterdijk (Wasa Village), De Omval/Overamstel (Wenckebachweg), Noordelijke IJ-oever West (NDSM) en Westlandgracht (Riekerhaven). Behalve in Westlandgracht (circa 10.000 inwoners) is het totale aantal inwoners in deze wijken echter vrij klein, waardoor het aantal statushouder naar verhouding hoog is. In absolute zin wonen de grootste aantallen (voormalige) statushouders in Bijlmer Centrum (540 statushouders) en Bijlmer Oost (290 statushouders) in stadsdeel Zuidoost en in Westlandgracht (360 statushouders) en Slotermeer-Zuidwest (330 statushouders) in stadsdeel Nieuw-West.⁴ In De Omval/Overamstel woonden op 1 januari 2018 nog 280 statushouders; destijds was hier nog het azc aan de Wenckebachweg gevestigd. Inmiddels is dit azc gesloten en is het azc aan de Willinklaan in gebruik genomen, maar aan de Wenckebachweg bevindt zich nog wel een huisvestingsproject voor studenten en statushouders.

Figuur 1.10 Aantal (voormalige) statushouders per 1000 inwoners per wijk, 1 januari 2018

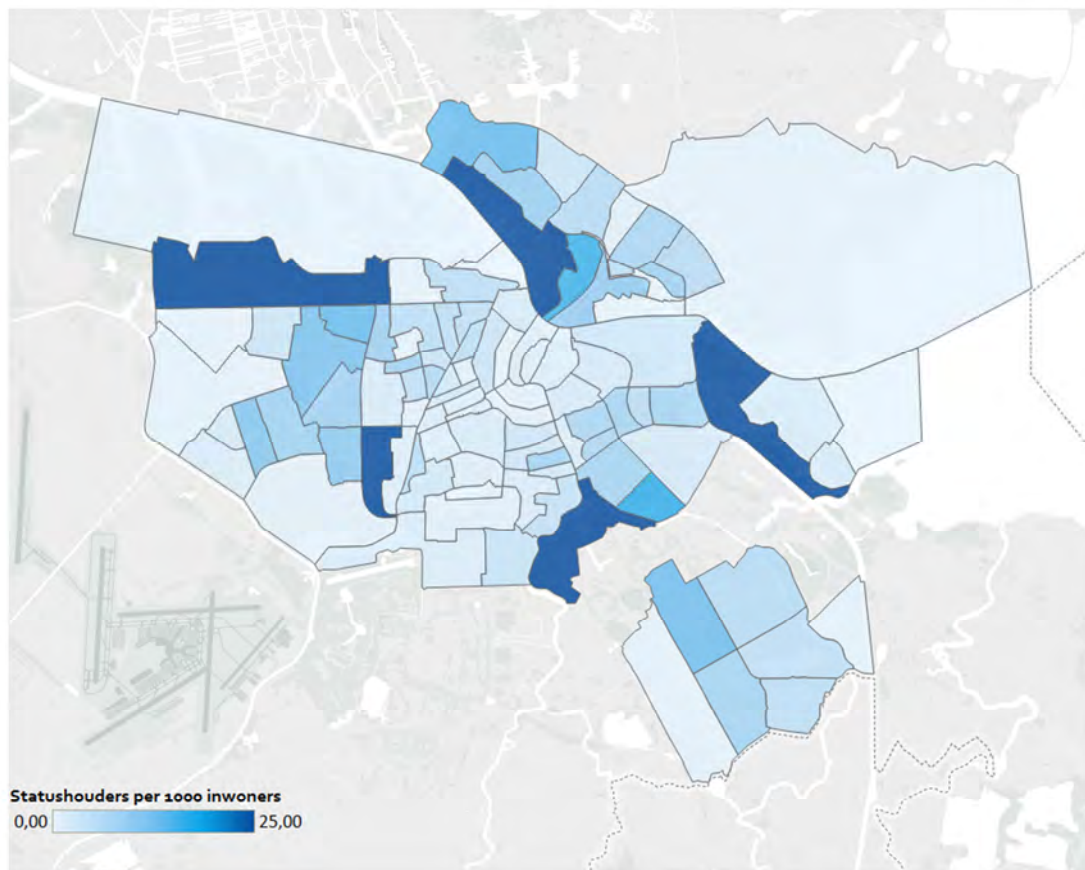
bron: BRP, bewerking OIS

Figuur 1.11 biedt een overzicht van het aantal recente statushouders (sinds 2014 of later in Nederland) per 1.000 inwoners per wijk. De spreiding van deze groep statushouders komt in grote mate overeen met de spreiding van alle (voormalige) statushouders (figuur 1.11). Wijken met de grootste absolute aantallen recente statushouders zijn Westlandgracht (330 recente statushouders, dit heeft te maken met aanwezigheid van huisvestingslocatie voor statushouders Riekerhaven, en Bijlmer-Centrum (310 recente statushouders).⁵

⁴ Aantallen zijn afgerond op tientallen.

⁵ Aantallen afgerond op tientallen.

Figuur 1.11 Aantal recente statushouders per 1000 inwoners per wijk, 1 januari 2018.

bron: BRP, bewerking OIS

2 Werk en uitkeringsafhankelijkheid huidige en voormalige statushouders

Dit hoofdstuk bespreekt de situatie van (voormalige) statushouders in Amsterdam op het gebied van werk en uitkeringsafhankelijkheid. Hierbij is ook gekeken naar verschillen tussen mannen en vrouwen en tussen cohorten op basis van het vestigingsjaar in Nederland.

Kernpunten

- Bijna een derde van de groep (voormalige) statushouders in Amsterdam is werkzaam in loondienst (dec 2017), dit is een sterke toename ten opzichte van eind 2016 toen 24% van de (voormalig) statushouders werkzaam was;
- Arbeidsparticipatie (voormalige) statushouders is laag maar neemt toe naarmate men langer in Nederland is. Wel werkt men vaker dan gemiddeld in kleine banen (<12 uur per week), en betreft het vaak banen met behoudt van uitkering;
- Mannen (38%) zijn vaker werkzaam dan vrouwen (17%);
- Ruim twee derde (69%) van de groep (voormalige) statushouders ontvangt een uitkering, dit is hoog ten opzichte van andere Amsterdammers (11%);
- Uitkeringsafhankelijkheid daalt naarmate men langer in Nederland is;
- Er is weinig verschil in uitkeringsafhankelijkheid tussen mannen en vrouwen. De vrouwen die niet werken zijn waarschijnlijk vaker afhankelijk van het inkomen van hun partner.
- Vanuit de Amsterdamse Aanpak Statushouders wordt bekeken hoeveel bemiddelingen van statushouders er hebben plaatsgevonden naar werk, onderwijs en participatietrajecten. In 2017 waren er 566 bemiddelingen naar werk (waarvan een deel nog wel een uitkering ontvangt), 881 statushouders zijn gestart met een opleiding en 610 statushouders zijn met een participatietraject gestart.

2.1 Arbeidsparticipatie laag maar afgelopen jaar gestegen

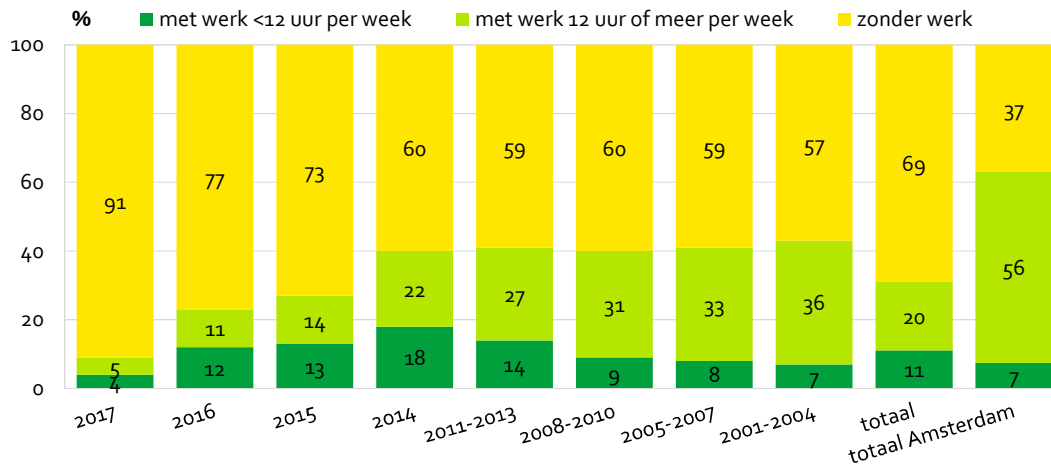
Van de 6.702 (voormalig) statushouders tussen de 18 en 64 jaar die op 1 januari 2018 in Amsterdam woonden (en sinds 2001 gevestigd zijn in Nederland) zijn er eind 2017 2.060 aan het werk in loondienst. Dit komt neer op 31%. Eind 2016 was 24% van de (voormalig) statushouders werkzaam, dit aandeel is dus aanzienlijk toegenomen.

Hoe langer men in Nederland is des te hoger de arbeidsparticipatie. Van de groep die in 2017 naar Nederland is gekomen werkt eind 2017 9% in loondienst, van de groep die in 2016 kwam werkt 23% en van de groep die in 2015 kwam werkt 27%. Van de eerdere groepen werkt tussen de 39% en 43%. Ter vergelijking, van alle Amsterdammers in deze leeftijdsgroep is 63% werkzaam in loondienst.

Van de werkzame statushouders ontvangt 40% aanvullend een uitkering omdat zij een kleine baan hebben met onvoldoende inkomen om te voorzien in levensonderhoud. Onder de

(voormalig) statushouders die minder dan 12 uur werken ontvangt 77% een uitkering, van de (voormalig) statushouders die 12 uur of meer werken is dit 19%.

Figuur 2.1 Aandeel 18-64 jarige (voormalig) statushouders Amsterdam met werk in loondienst naar instroomjaar in Nederland en gemiddelde Amsterdam, december 2017 (procenten)

bron: OIS en CBS, bewerking OIS

De (voormalig) statushouders die werken, doen dit wel veel vaker dan andere Amsterdammers in kleine banen (minder dan 12 uur per week), zelfs als zij al meer dan 10 jaar in Nederland zijn. Maar 27% van de werkzame (voormalig) statushouders werkt eind 2017 fulltime (35 uur of meer per week). Dit aandeel loopt op naarmate men langer in Nederland is tot 44% (zie tabel 2.1).

Tabel 2.2 Werkzame 18-64 jarigen (voormalig)statushouders Amsterdam met werk in loondienst naar gemiddeld aantal uren per week en instroom jaar in Nederland, dec 2017 (procenten)

	2017	2016	2015	2014	2011-2013	2008-2010	2005-2007	2001-2004	totaal	totaal Amsterdam
<12 uur per week	50	54	49	45	35	23	22	17	37	12
12-19 uur per week	15	16	15	9	10	10	11	15	13	8
20-34 uur per week	25	18	18	23	22	30	25	25	23	26
35 uur of meer per week	10	12	18	22	33	36	42	44	27	54
totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
totaal werkzaam	9	23	27	40	41	40	41	43	31	63

bron: OIS en CBS, bewerking OIS

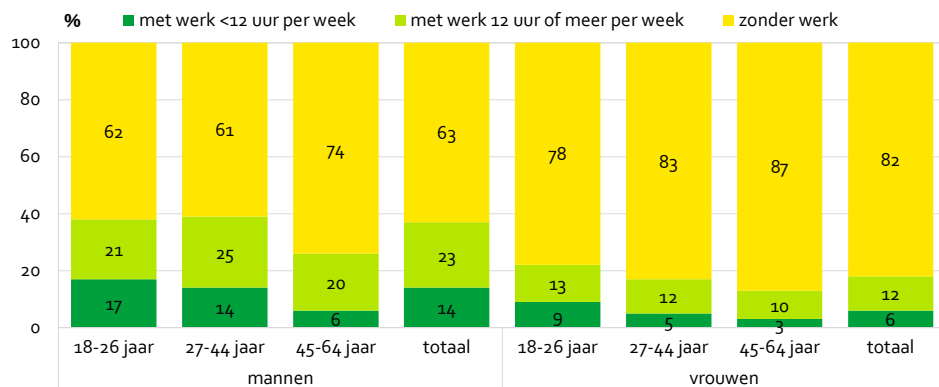
Naast werk in loondienst kunnen mensen ook werkzaam zijn als zelfstandige. De gegevens over zelfstandigen per december 2017 zijn op dit moment nog niet beschikbaar. Uit eerdere gegevens over 2016 (zie 1^e vluchtelingenmonitor) weten we wel dat het aandeel zelfstandigen onder (voormalig) statushouders heel laag is (3%). Dit zijn vooral (voormalig) statushouders die zes jaar of langer in Nederland zijn.

2.2 Arbeidsparticipatie vrouwelijke statushouders laag

Er zijn, zoals ook al in de vorige Vluchtelingenmonitoren beschreven, grote verschillen naar geslacht, leeftijd en herkomstgroep in het aandeel werkzame 18-64 jarige (voormalig) statushouders.

Vrouwelijke (voormalig) statushouders zijn veel minder vaak werkzaam (18%) dan mannen (37%). Dit verschil is er zowel voor de huidige statushouders als voor voormalig statushouders en voor alle leeftijdsgroepen, maar onder de 45-64 jarige vrouwen is de arbeidsparticipatie het laagst. De vrouwelijke statushouders die werken doen dit vrijwel even vaak als mannen in deeltijd.

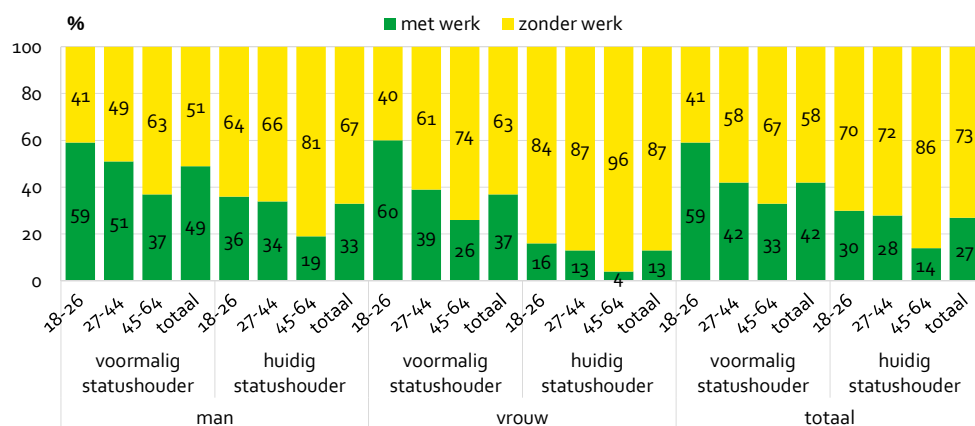
Figuur 2.3 Aandeel 18-64 jarige (voormalig) statushouders Amsterdam met werk in loondienst naar instroomjaar in Nederland en geslacht, december 2017 (procenten)

bron: OIS en CBS, bewerking OIS

Vooraf onder de huidige statushouders is er een groot verschil in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen, dit geldt voor alle leeftijdsgroepen. Alleen onder voormalig statushouders in de leeftijd van 18-26 jaar (die dus een deel van hun jeugd in Nederland hebben doorgebracht) is er geen verschil in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen.

Figuur 2.4 Aandeel 18-64 jarige (voormalig) statushouders Amsterdam met werk in loondienst naar huidig of voormalig statushouder, leeftijd en geslacht, december 2017 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

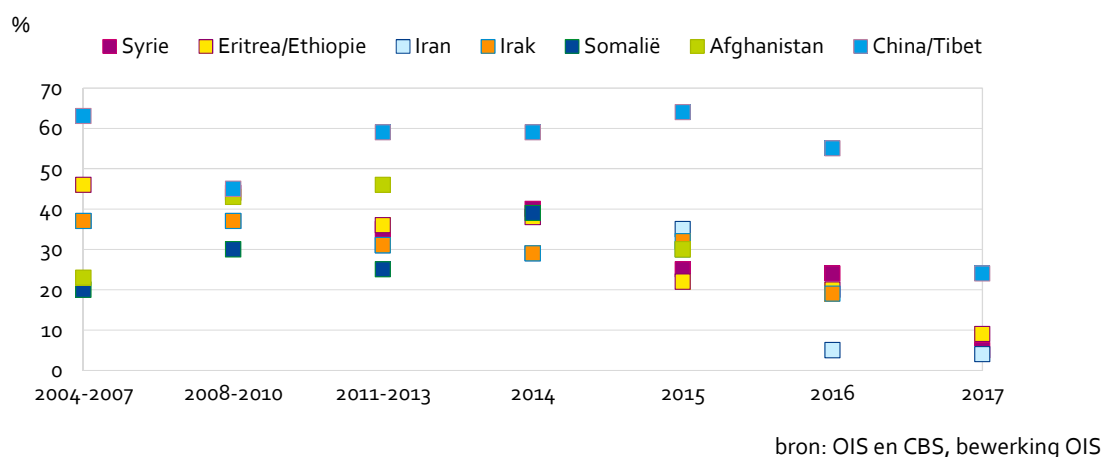
2.3 Hoogste arbeidsparticipatie onder statushouders uit China en Tibet

De (voormalig) statushouders uit China zijn veel vaker werkzaam dan statushouders uit andere gebieden. Dit geldt voor zowel de voormalig statushouders, als voor de huidige statushouders. Figuur 2.6 geeft aan de hand van het jaar dat iemand naar Nederland toe kwam weer welk aandeel daarvan werkt. Dit wordt gedaan voor de herkomstlanden die het meeste voorkomen. Zo is af te lezen dat ruim 60% van de (voormalig) statushouders uit China/Tibet die tussen 2004 en 2007 naar Nederland kwamen in december 2017 werkzaam was. Van de Afghanen die tussen 2011 en 2013 naar Nederland kwamen was in december 2017 47% werkzaam. De figuur geeft soms een ononderbroken lijn omdat van bepaalde groepen in sommige jaren maar een heel kleine groep naar Nederland kwam en deze groep niet kan worden weergegeven in de figuur.

Een vergelijking van de groepen die in 2017 naar Nederland kwamen laat zien dat ook daar de Chinezen/Tibetanen het vaakst aan het eind van het jaar al werkzaam zijn, de statushouders uit Eritrea/Ethiopië die in 2017 kwamen waren eind 2017 iets vaker (9%) werkzaam dan Syriërs (5%)⁶. Van de groepen die in 2015 en 2016 naar Nederland kwamen geldt juist dat de Syriërs iets vaker werkzaam zijn dan statushouders uit Eritrea en Ethiopië.

Voor veel groepen geldt dat de mensen die al langer in Nederland zijn vaker werkzaam zijn dan groepen die hier recenter zijn gekomen. De Somaliërs en Afghanen vormen hierop een uitzondering, recentere groepen zijn vaker werkzaam dan de groep die tussen 2004-2007 naar Nederland kwam.

Figuur 2.5 Aandeel 18-64 jarige (voormalig) statushouders Amsterdam met werk in loondienst naar herkomst en instroomjaar in Nederland, december 2017 (procenten)

⁶ Mogelijk komt dit onder andere doordat de groep uit Eritrea/Ethiopië wat jonger is en minder vaak nareiziger.

Amsterdamse Aanpak Statushouders

Sinds juli 2016 worden statushouders in de Amsterdamse aanpak statushouders intensief begeleid naar werk, opleiding en participatie. Met de aanpak wordt ingezet op een intensieve, persoonlijke, duurzame en integrale aanpak voor de nieuwe Amsterdammers door dedicated klantmanagers met innovatieve instrumenten. Gebleken is dat de intensieve begeleiding met innovatieve instrumenten op maat ertoe bijdraagt dat statushouders hun weg in de stad weten te vinden en waar mogelijk al actief zijn met vrijwilligerswerk, opleiding, parttime werk, fulltime werk of ondernemerschap. Dat de aanpak werkt, is mede onderbouwd door de Maatschappelijke Kosten Baten Analyses (MKBA) die inmiddels twee keer met positief resultaat is uitgevoerd.

Met het aannemen van de voorjaarsnota 2017 door de Amsterdamse gemeenteraad is ten aanzien van de Amsterdamse aanpak statushouders besloten dat de aanpak wordt toegepast op alle statushouders die vanaf 1 januari 2013 in Amsterdam zijn komen wonen. Daarbij geldt dat voor de intensieve begeleiding die klantmanagers de statushouders bieden (dedicated klantmanagement), wordt uitgegaan van een caseload van 1:50. Ook is besloten dat de intensieve begeleiding gedurende 3 jaar plaatsvindt, parallel aan de inburgering. Daarbij vindt uitstroom uit de aanpak niet eerder plaats dan nadat de statushouder is ingeburgerd, ook al heeft hij /zij eerder (part-time) werk gevonden.

MKBA

Uit de laatste MKBA komt naar voren dat de aanpak zorgt meer inkomen en meer kwaliteit van leven voor de statushouders zelf. Daarnaast profiteert het Rijk door de extra inkomstenbelasting. En ook voor de gemeente is het saldo positief. Het resultaat van drie jaar intensieve ondersteuning moet zich uiteraard nog bewijzen in de praktijk, maar als de doelstellingen en ambities worden behaald is het maatschappelijk rendement zeer hoog.

Monitor WPI/EZ

Op 31 december 2017 richt de Amsterdamse Aanpak Statushouders zich op 3.797 statushouders. Dit aantal omvat de statushouders die vanaf 1 januari 2013 naar Amsterdam zijn gekomen.

- Sinds de start van de aanpak zijn in totaal 736 statushouders begeleid naar (part-time) werk, daarvan 566 alleen al in 2017.
- Doelstelling voor het jaar 2017 was dat 216 statushouders (afkomstig uit de cohorten vanaf 2013) uit de bijstand gingen. In de periode van 1 januari 2017 tot 31 december 2017 zijn er 402 statushouders uit de bijstand gegaan.
- In 2017 zijn 881 statushouders gestart met een opleiding, 2357 statushouders zijn in begeleiding naar werk of scholing en 610 statushouders zijn gestart met een participatietraject.

Bronnen: WPI/EZ Amsterdam, *Jaarverslag 2017 Amsterdamse Aanpak Statushouders*, LPBL (2017) *MKBA Aanpak nieuwe statushouders (na juli 2016) Rendement van meer en eerder investeren*

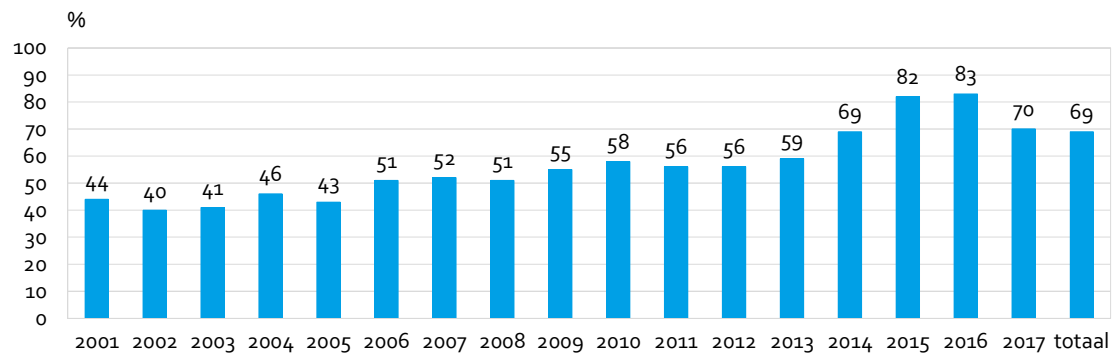
2.4 Uitkeringsafhankelijkheid hoog, ook onder werkenden

Van de 18 tot en met 64 jarige (voormalig) statushouders die in januari 2018 in Amsterdam woonden ontving 69% een uitkering. Ter vergelijking, van alle Amsterdammers in die leeftijdsgroep had eind 2017 ongeveer 11% een uitkering (werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en bijstand). Van de (voormalig) statushouders met een uitkering heeft 17% parttime betaald werk in loondienst (826 mensen).

Het aandeel (voormalig) statushouders met een uitkering neemt af naarmate men langer in Nederland is. Onder de groep die in 2016 naar Nederland kwam is de uitkeringsafhankelijkheid

het hoogst (83%) daarna daalt het tot 43% voor de groep die in 2005 naar Nederland is gekomen (en nu tussen de 18 en 64 jaar is). Het valt op dat van de groep die in 2017 naar Nederland en Amsterdam kwam, de uitkeringsafhankelijkheid (70%) lager is dan onder de groep die in 2016 kwam (83%). Dit komt omdat een deel van de mensen die eind 2017 naar Nederland kwamen *nog* geen uitkering ontvangen omdat zij nog op het azc verblijven.

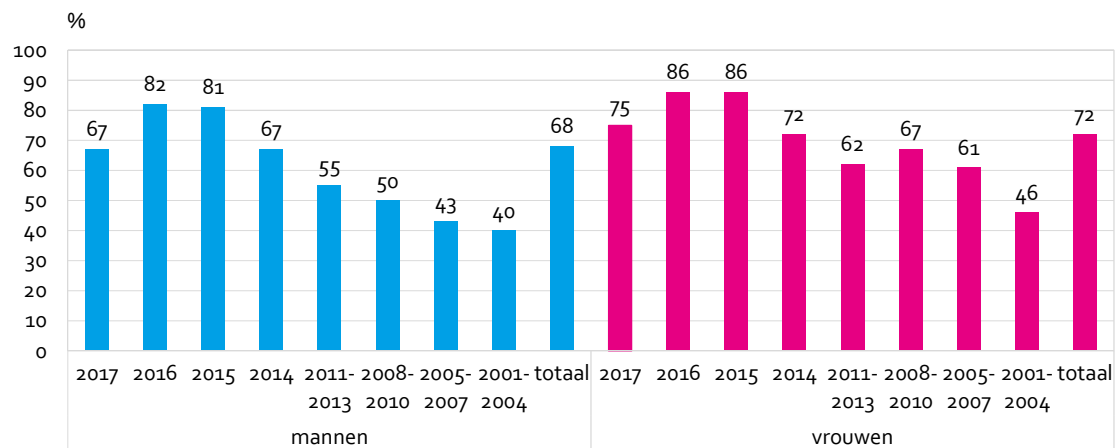
Figuur 2.6 Aandeel 18-64 jarige (voormalig) statushouders Amsterdam met uitkering naar instroomjaar in Nederland, januari 2018 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

Vrouwelijke statushouders zijn minder vaak werkzaam dan mannelijke statushouders. Dit verschil is niet direct terug te zien in de uitkeringsafhankelijkheid. Er is weinig verschil in de uitkeringsafhankelijkheid tussen mannen (68%) en vrouwen (73%). De vrouwen die niet werken zijn dus waarschijnlijk vaker afhankelijk van het inkomen van hun partner.

Figuur 2.7 Aandeel 18-64 jarige (voormalig) statushouders Amsterdam met uitkering naar instroomjaar in Nederland en geslacht, januari 2018 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

3 Zelfredzaamheid huidige en voormalige statushouders met bijstand

De zelfredzaamheid van (voormalig) statushouders in Amsterdam die bijstand ontvangen kan onder andere in beeld worden gebracht met de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) (Lauriks et al., 2013). Zelfredzaamheid is daarbij gedefinieerd als het realiseren van een acceptabel niveau van functioneren op de belangrijke domeinen van het dagelijks leven, zelf of met hulp van anderen. Zie het kader.

Kernpunten:

- Tussen juli 2014 en mei 2018 is de ZRM afgenomen bij 2.325 (voormalig) statushouders met bijstand;
- ZRM wordt vooral afgenomen bij (voormalig) statushouders met bijstand van 27 jaar en ouder en onder Somaliërs, Chinezen en Irakezen;
- Van recente statushouders met bijstand is bij 41% een ZRM afgenomen, van eerdere groepen 86%;
- Statushouders in deze groep zijn het minst vaak zelfredzaam op de domeinen Financiën, Werk en Opleiding en Maatschappelijke participatie, op de overige domeinen is een groot deel van de statushouders voldoende zelfredzaam;
- Analyse van opeenvolgende ZRMs van dezelfde personen laat overwegend positieve ontwikkelingen zien op de domeinen Huisvesting, Huiselijke Relaties en Middelengebruik, maar geen of negatieve ontwikkeling op de andere domeinen;

Zelfredzaamheid-Matrix

De zelfredzaamheid van statushouders wordt in beeld gebracht met de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) (Lauriks et al, 2013). Dit is een meetinstrument voor het volledig en gestandaardiseerd beoordelen van zelfredzaamheid. Het doel van de ZRM is het verkrijgen van een globaal overzicht van het functioneren van een persoon, oftewel de mate van zelfredzaamheid van een persoon op een aantal belangrijke domeinen van het leven op een bepaald moment in de tijd. Deze 13 domeinen zijn:

1. Financiën, Werk & Opleiding, Tijdsbesteding, Huisvesting, Huiselijke Relaties, Geestelijke Gezondheid, Lichamelijke Gezondheid, Middelengebruik (Verslaving), Basale Activiteiten van het Dagelijks Leven (basale ADL), Instrumentele Activiteiten van het Dagelijks Leven (instrumentele ADL), Sociaal Netwerk, Maatschappelijke Participatie, Justitie.

Elk domein is ingedeeld in vijf niveaus van zelfredzaamheid. Het laagste niveau is minimale zelfredzaamheid en het hoogste niveau is maximale zelfredzaamheid. De niveaus zijn aangegeven met een score: een getal tussen 1 en 5; en met een korte beschrijving: 'acuut probleem' (1), 'niet zelfredzaam' (2), 'beperkt zelfredzaam' (3), 'voldoende zelfredzaam' (4), en 'volledig zelfredzaam' (5). Van alle organisaties in de 1e en 2e lijn in Amsterdam wordt verwacht dat zij de ZRM op verantwoorde wijze hanteren (Koersbesluit Amsterdamse Zorg: Noodzaak voorop, Herinrichting Wmo, juli 2013).

In 2017 is de ZRM herzien. Er is een nieuw domein toegevoegd (Tijdsbesteding), twee domeinen zijn hernoemd (Dagbesteding is Werk & Opleiding geworden, Verslaving is Middelengebruik geworden) en het domein ADL is opgesplitst in instrumentele ADL en basale ADL. Verder zijn er voor sommige domeinen kleine wijzigingen doorgevoerd in de scoringshandleiding. In deze rapportage is zowel de ZRM 2013 als de ZRM 2017 opgenomen.

Bron: GGD Amsterdam

3.1 ZRM niet voor alle groepen ingezet

Bij Werk, Participatie en Inkomen (WPI) zijn tussen juli 2014 en mei 2018 bij 2.325 (voormalig) statushouders die zich sinds 2003 in Nederland gevestigd hebben, één of meerdere ZRM's afgenomen. Bij 2.270 van deze statushouders was de ZRM volledig ingevuld, deze groep is gebruikt ten behoeve van de analyse.

Een groot deel van deze ZRM's zijn afgenomen in het kader van de Amsterdamse Aanpak Statushouders. Deze aanpak is halverwege 2016 gestart en de ZRM's zijn afgenomen bij recentelijk gearriveerde statushouders van 27 jaar en ouder, met het doel zoveel mogelijk statushouders naar werk, opleiding of ondernemerschap te begeleiden. In de loop van 2017 is de aanpak uitgebreid naar alle statushouders van 27 jaar en ouder die zich sinds 2013 in Amsterdam gevestigd hebben. De resterende ZRM's zijn van statushouders en voormalige statushouders die zich vóór 2013 in Amsterdam hebben gevestigd en die klant zijn bij WPI. Deze ZRM's zijn afgenomen in het kader van de periodieke screening die WPI uitvoert bij klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Statushouders en voormalige statushouders die zich vóór 2013 in Amsterdam gevestigd hebben en geen klant zijn bij WPI, zijn niet in deze analyses opgenomen. Omdat de ZRM niet bij alle statushouders wordt afgenomen betreft het een selectieve groep, de beschreven resultaten geven daarom vooral een indicatie van de zelfredzaamheid van (voormalig) statushouders die nu (nog) bijstand hebben.

Figuur 3.1 Schematisch overzicht van de groep statushouders in deze zelfredzaamheidsanalyse (n=2.325)

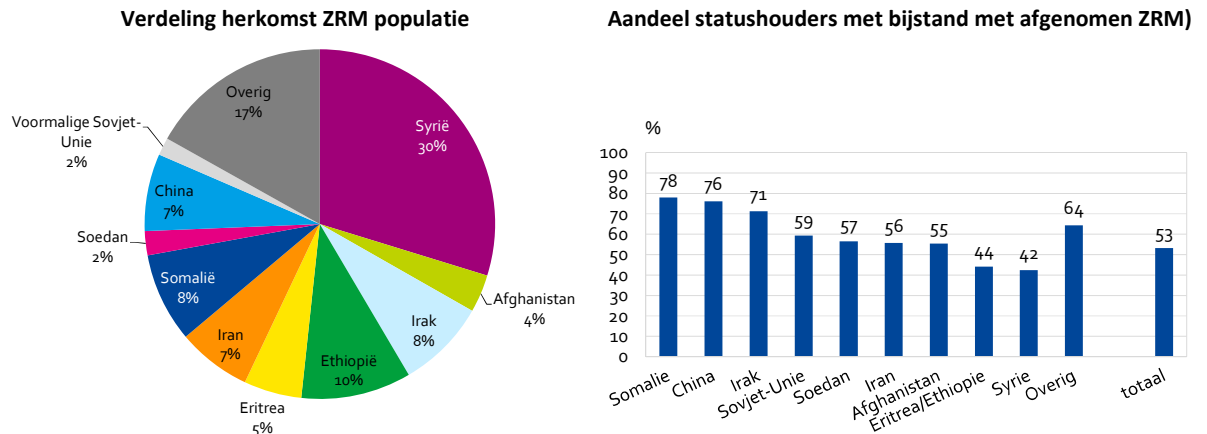

bron: GGD Amsterdam/bewerking OIS

Van de (voormalige) statushouders die zijn meegenomen in deze analyse is 63% man. Iets minder dan de helft (44%), heeft zich tussen 2003 en 2013 in Nederland gevestigd en de rest (56%) sinds 2014. Van de gehele groep zijn de Syriërs met 30% de grootste etnische groep (zie figuur 3.2).

Van 53% van de statushouders met bijstand is een ZRM beschikbaar. Van de recente statushouders die bijstand ontvangen is bij 41% een ZRM afgenomen, van de (voormalig) statushouders met bijstand is bij 86% een ZRM afgenomen. Vooral onder 18-26 jarigen wordt de ZRM weinig gebruikt, bij maar 3% van de 18-26 jarigen met bijstand is een ZRM afgenomen. ZRM is relatief vaak afgenomen bij Somaliërs, Chinezen en Irakezen met bijstand en juist weinig onder de statushouders uit Eritrea/Ethiopië en Syrië.

Figuur 3.2 ZRM populatie (voormalige) statushouders naar herkomst en aandeel afgenomen ZRM's naar herkomst, Amsterdam periode 2014-2018 (procenten)

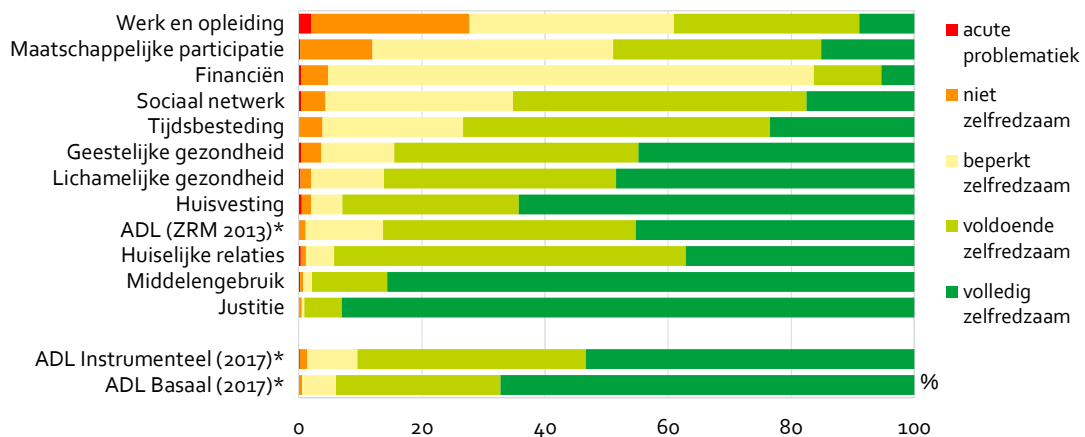

bron: IND, bewerking OIS

3.2 Minste zelfredzaamheid op domein financiën

Figuur 3.3 laat zien hoe de (voormalige) statushouders scoren op de verschillende ZRM-domeinen. Als een statushouder meerdere ZRM's heeft ingevuld, is alleen zijn meest recente ZRM meegenomen.

Figuur 3.3 ZRM-score per domein van (voormalige) statushouders, Amsterdam 2014-2018 (procenten)

*In de ZRM 2017 is het domein ADL opgesplitst in instrumentele ADL en basale ADL. Vanaf januari 2018 wordt de ZRM 2017 gebruikt.

bron: GGD Amsterdam

In het domein financiën is het aandeel volledig zelfredzame statushouders met 5% het kleinst. De overgrote meerderheid (84%) is op dit gebied beperkt of nog minder zelfredzaam.⁷ Een ander domein met een hoog aandeel problematiek is werk & opleiding, ruim zes van de tien statushouders scoren hier beperkt of nog minder zelfredzaam. Slechts 9% van de statushouders valt hier in de categorie volledig zelfredzaam, wat betekent dat men werk heeft of een opleiding

⁷ Op het domein Financiën wordt de ZRM-score 'beperkt zelfredzaam' toegekend aan klanten met een bijstandsuitkering.

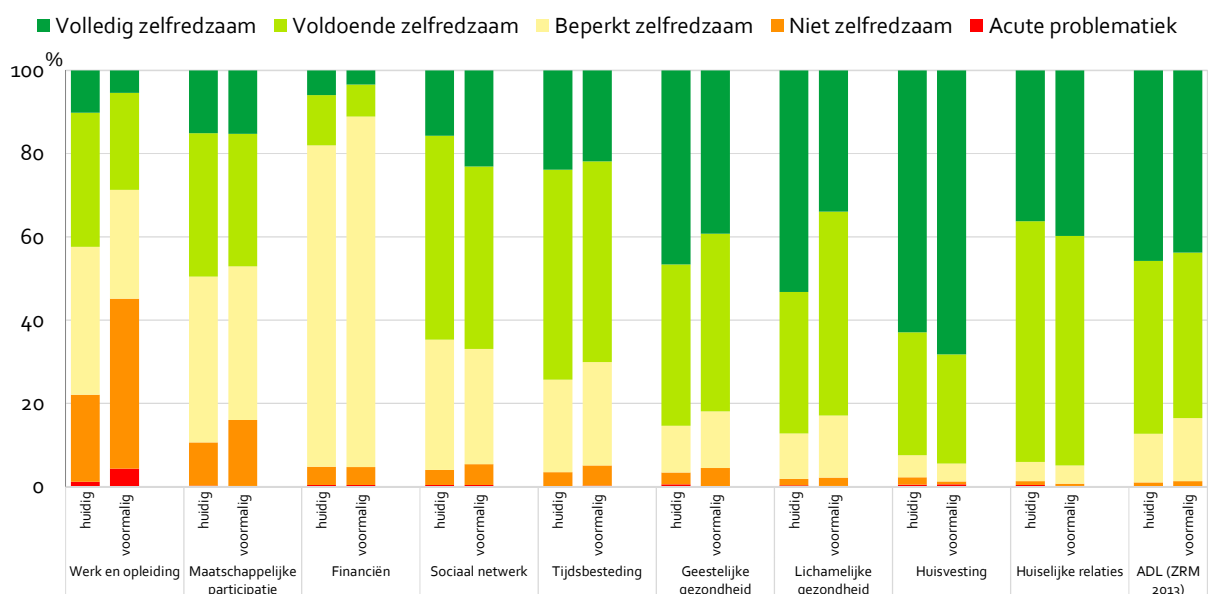
volgt boven startkwalificatieniveau. In het domein maatschappelijke participatie is de helft (51%) van de statushouders niet of beperkt zelfredzaam.

Op het domein sociaal netwerk is rond een derde beperkt zelfredzaam of nog minder zelfredzaam, voor tijdsbesteding ligt dit aandeel rond een kwart. Op de overige domeinen is tussen de 85% en 99% tenminste voldoende zelfredzaam.

3.3 Vooralsnog minder problematiek bij huidige statushouders

Op een aantal domeinen is de problematiek onder voormalige statushouders hoger dan onder huidige statushouders (zie figuur 3.4). Voormalige statushouders scoren minder goed op de domeinen werk & opleiding en maatschappelijke participatie. Dit is niet verrassend, aangezien ZRM's bij de gehele groep huidige statushouders worden afgenomen, terwijl onder voormalige statushouders alleen ZRM's zijn van degenen die geen werk hebben, en zodoende klant zijn bij WPI. Daarnaast is onder voormalige statushouders de problematiek groter op het domein lichamelijke gezondheid. Dit verschil kan eveneens worden veroorzaakt door het feit dat alleen voormalige statushouders die klant zijn bij WPI, zijn meegenomen in de analyse: een slechte lichamelijke gezondheid kan een barrière vormen voor het vinden van een baan.

Figuur 3.4 Zelfredzaamheid huidige en voormalige statushouders, Amsterdam 2014-2018 (procenten)*

* Figuur b1 in de bijlage laat de score van (voormalig) statushouders op alle domeinen van de ZRM zien

bron: GGD Amsterdam

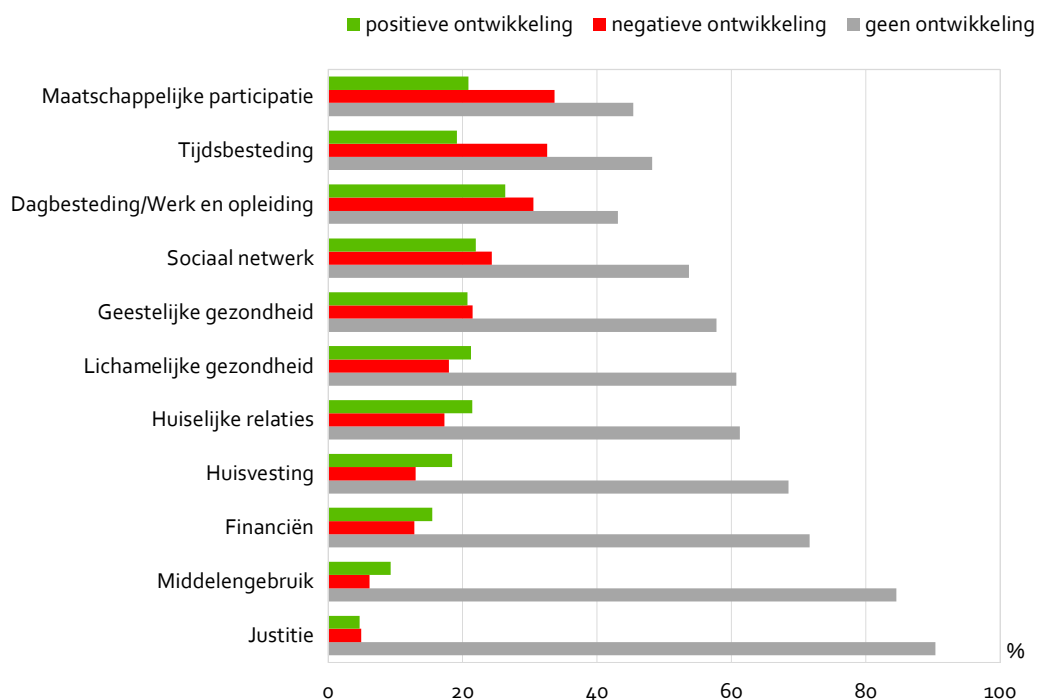
3.4 Vooruitgang in zelfredzaamheid in huisvesting, huiselijke relaties en middelengebruik

Van de 2.325 statushouders met ten minste één volledig ingevulde ZRM, zijn er bij 1.154 statushouders minimaal twee ZRM's afgenomen met minimaal 30 dagen ertussen. De kortst gemeten tijd tussen twee ZRM's is 34 dagen, en de langst gemeten tijd is drie jaar en zeven maanden. Gemiddeld zat er tussen een eerste en een laatste ZRM per statushouder één jaar en anderhalve maand.

Enkele opvallende resultaten:

- Tweeënvierzig (dagbesteding/werk en opleiding) tot 90% (justitie) behoudt dezelfde score, er is geen positieve of negatieve ontwikkeling geweest;
- Op het gebied van huisvesting, huiselijke relaties en middelengebruik zijn er significant meer positieve dan negatieve ontwikkelingen.
- Op het domein tijdsbesteding ging juist 33% wat zelfredzaamheid betreft achteruit, terwijl 19% vooruitging.
- Ook qua werk & opleiding en maatschappelijke participatie is de zelfredzaamheid van statushouders achteruitgegaan.
- Tussen Syriërs en Eritreeërs zijn er geen significante verschillen in ontwikkelingen tussen eerste en laatste ZRM's. Dit kan ook komen doordat deze groepen in de analyse klein van omvang zijn.

Figuur 3.5. Ontwikkelingen in ZRM-scores onder statushouders in Amsterdam (2014-2018)*(procenten)

* Wegens het splitsen van het domein ADL in twee verschillende domeinen bij de invoering van de ZRM 2017 (instrumentele ADL en basale ADL) is het niet mogelijk om ontwikkelingen over het domein ADL weer te geven

bron: GGD Amsterdam

Deel 2 Verdieping

In dit deel van de rapportage staan vier nieuwe onderwerpen centraal. Eerst wordt ingegaan op de kinderen en jongeren waarbij gekeken wordt naar de voorschool, onderwijsdeelname, en het gebruik van jeugdhulp. Daarna volgt een hoofdstuk over Eritrese statushouders, op basis van beschikbare literatuur wordt in beeld gebracht welke aandachtspunten er zijn binnen die groep. Daarnaast wordt in beeld gebracht in welke mate ze deelnemen aan de arbeidsmarkt. Hoofdstuk zes gaat in op het gebruik van de wet maatschappelijke ondersteuning en hoofdstuk zeven brengt de eerste stappen richting integratie en participatie in beeld van statushouders die in 2014 of later naar Nederland zijn gekomen.

4 Kinderen en jongeren

Dit hoofdstuk besteed aandacht aan de positie van kinderen (0-17) en gezinnen met een vluchtelingenstatus. Aan de orde komen de demografische kenmerken van de groep 0 tot 18-jarigen, voorschool en onderwijsdeelnemers en het gebruik van jeugdhulp. Hierbij is aandacht voor de situatie op 1 januari 2018 en de belangrijkste ontwikkelingen sinds 2004.

Kernpunten:

- Op 1 januari 2018 telde Amsterdam 1079 (voormalige) statushouders jonger dan 18 jaar.
- Onder de groep recente statushouders (huidige statushouders sinds 2014 of later in Nederland gevestigd zijn) zijn totaal 880 kinderen jonger dan 18 jaar
- 58% van de peuters met een vluchtelingenstatus gaat naar de voorschool, 78% heeft een VVE indicatie;
- Circa 350 kinderen met een huidige vluchtelingenstatus (leeftijd 4-13 jaar) gaan naar het basisonderwijs, 180 naar het voortgezet onderwijs en 90 volgen een middelbare beroepsopleiding;
- Jonge statushouders in het voortgezet onderwijs volgen vaker dan niet-statushouders vmbo en praktijkonderwijs;
- Jonge statushouders in het middelbaar beroepsonderwijs volgen vaker dan gemiddeld een opleiding die geen zicht geeft op een startkwalificatie;
- Zes procent van de 0-19 jarigen heeft een jeugdhulpverwijzing of traject gehad in 2017, dit betreft vaak specialistische GGZ, gezinsmanagement en ambulante jeugdhulp.

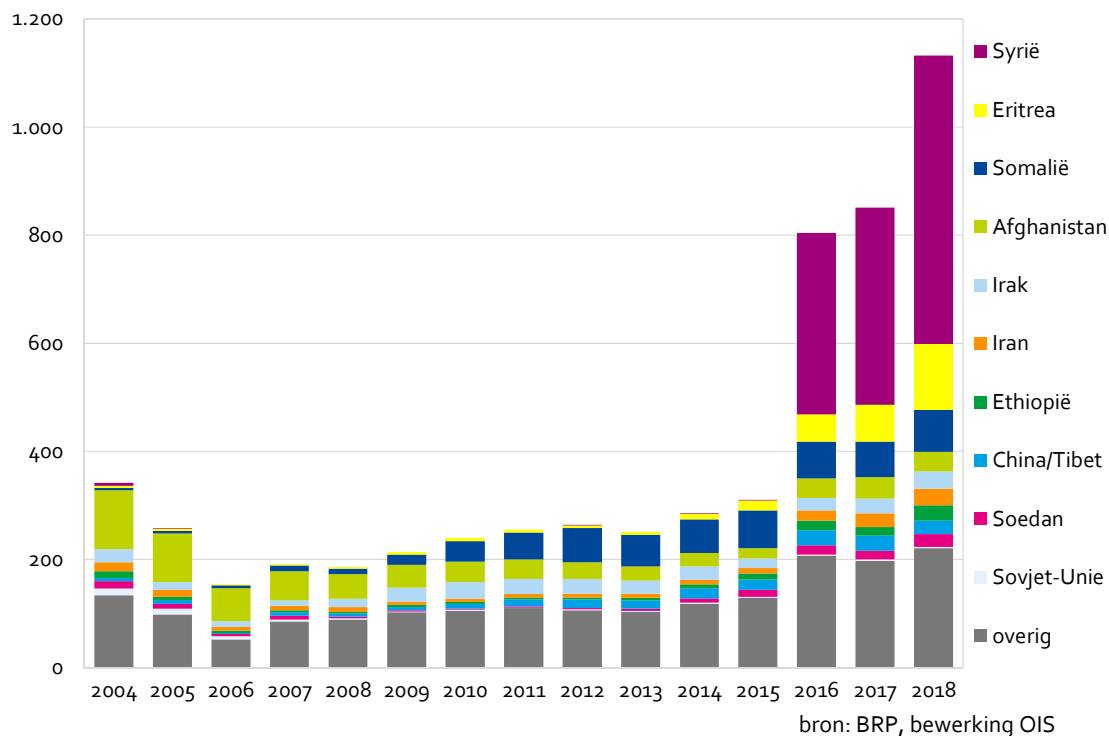
4.1 Aantal (voormalige) statushouders jonger dan 18 jaar sterk gestegen sinds 2014

Zoals te zien in figuur 4.1 was het aantal kinderen met een (voormalige) vluchtelingenstatus in Amsterdam tot 2015 relatief stabiel. Met de verhoogde instroom van statushouders sinds 2015 en de recente stijging in het aantal gezinsherenigingen is echter ook het aantal kinderen in deze groep sterk toegenomen.

Op 1 januari 2018 telde Amsterdam 1.079 (voormalige) statushouders jonger dan 18 jaar. De meeste van hen (87%, 938 kinderen) hebben op dit moment een vluchtelingenstatus; 13% is voormalige statushouder en heeft een andere verblijfstitel. Wanneer we kijken naar de recente groep statushouders (huidige statushouders die in 2014 of later in Nederland gevestigd zijn), zijn onder hen in totaal 880 kinderen jonger dan 18 jaar. De meeste van hen (41%) zijn in 2016 in Nederland gevestigd. Dertig procent is sinds 2017 in Nederland.

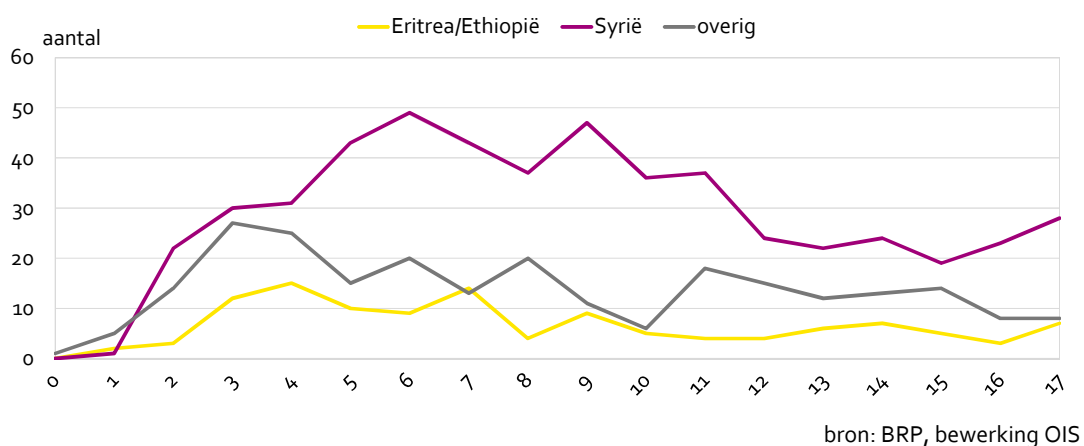
De meerderheid (59%) van de groep recente statushouders onder de 18 is afkomstig uit Syrië. Veertien procent komt uit Eritrea of Ethiopië.

Figuur 4.1 (Voormalige) statushouders jonger dan 18 jaar in Amsterdam naar herkomst, 2004-2018 (aantallen)

Wat betreft leeftijd zijn de meeste kinderen in deze groep (59%) tussen de 4 en 11 jaar oud; ruim een kwart (28%) is 12 tot 17 jaar oud.

Figuur 4.2 Recente statushouders jonger dan 18 jaar in Amsterdam naar herkomst, 1 januari 2018 (aantallen)

In totaal zijn 108 statushouders jonger dan 18 jaar alleenstaand volgens de basisregistratie personen. Deze jongeren vallen onder de voogdij van NIDOS⁸. De overige jonge statushouders zijn onderdeel van een gezin. Het merendeel van de gezinnen met kinderen heeft één, twee of drie kinderen. In totaal zijn er 77 grote gezinnen (vier of meer kinderen) waarvan ten minste één gezinslid een huidige statushouder is die sinds 2014 of later een asielvergunning in Nederland heeft.

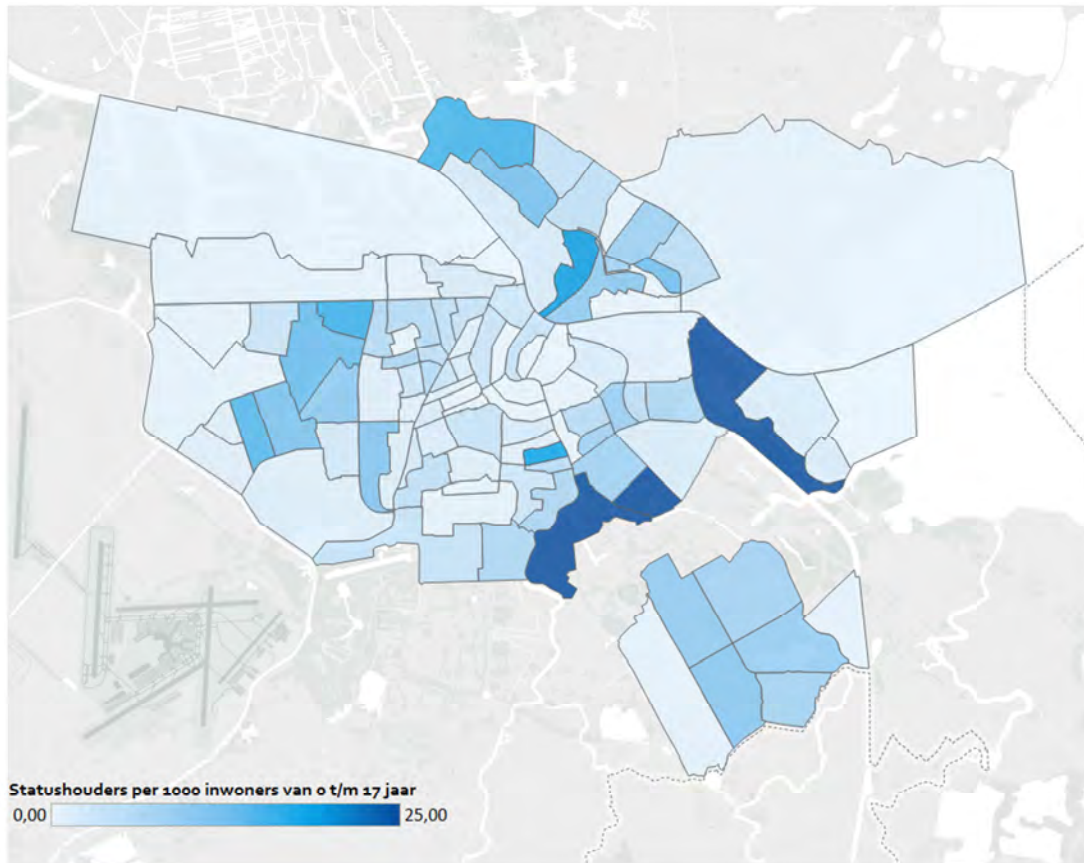
4.2 Relatief veel jonger statushouders in Slotermeer-Zuidwest en Bijlmer-Centrum/West

In figuur 4.3 is het aantal huidige statushouders jonger dan 18 jaar afgezet tegen het totale aantal inwoners in dezelfde leeftijdscategorie. Zoals te zien wonen er relatief veel jonge statushouders in de wijken Omval/Overamstel (hier moet wel rekening worden gehouden met het feit dat het azc aan de Wenckebachweg inmiddels gesloten is) en Zeeburgereiland/Nieuwe diep. In absolute aantallen wonen de meeste statushouders tot 18 jaar in de wijken Slotermeer-Zuidwest (60 statushouders jonger dan 18), Bijlmer-Centrum en Bijlmer-Oost (elk 50 statushouders jonger dan 18).⁹

⁸ Nidos voert als onafhankelijke (gezins-)voogdij instelling, op grond van de wet, de voogdijtaak uit voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen. Deze taak wordt uitgevoerd door professionals die, met respect voor de eigen culturele achtergrond van de jongere, vanuit betrokkenheid en met specifieke deskundigheid het belang van de individuele jongere centraal stellen, de regie voeren over zijn ontwikkeling naar zelfstandigheid en ingrijpen wanneer die ontwikkeling op enigerlei wijze dreigt te stagneren (bron: www.nidos.nl)

⁹ Aantallen afgerond op tientallen.

Figuur 4.3 Aantal huidige statushouders 0-17 jaar in Amsterdam per 1000 inwoners van 0-17 jaar, 1 januari 2018 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

4.3 Drie kwart peuters met indicatie gaat naar voorschool

Eind december 2017 waren er 81 peuters (tussen de 30 en 47 maanden oud) met een asielvergunning in Amsterdam. Van hen hadden er 63 (78%) een indicatie voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE)¹⁰. Wanneer een kind een risico heeft op een taalachterstand in de Nederlandse taal, krijgt het een voorschoolindicatie. Met een voorschoolindicatie kan een kind 4 dagdelen naar de voorschool om zo de opgelopen taalachterstand in te halen. Er zijn twee criteria: het opleidingsniveau van de ouder/verzorger is lager dan mbo-3 niveau en/of kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving. Als er thuis een andere taal wordt gesproken dan het Nederlands dan is dit geen reden voor een voorschoolindicatie. Het hebben van een tijdelijke verblijfsvergunning als statushouder alleen is geen reden voor het afgeven van een voorschoolindicatie.

¹⁰ Wanneer een kind een risico heeft op een taalachterstand in de Nederlandse taal, krijgt het een voorschoolindicatie. Met een voorschoolindicatie kan een kind 4 dagdelen naar de voorschool om zo de opgelopen taalachterstand in te halen. Er zijn twee criteria: het opleidingsniveau van de ouder/verzorger is lager dan mbo-3 niveau en/of kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving. Meer informatie via https://www.amsterdam.nl/veelgevraagd/?productid=%7BF28A39B4-46D8-4939-A276-056D2D60CE04%7D#case_%7B4B93E812-3CB5-430D-A681-23515AED366D%7D

In totaal nam 58% aan de peuters met een tijdelijke verblijfsvergunning deel aan de voorschool, van de kinderen met een VVE-indicatie nam driekwart deel aan de voorschool (47 van de 63)¹¹, Van deze groep gaan meisjes met een VVE-indicatie vaker naar de voorschool dan jongetjes met een VVE-indicatie (89% versus 63%). De meeste statushouders in de peuterleeftijd met een VVE-indicatie zijn van Syrische of Eritrese/Ethiopische herkomst.

Peuters met een vluchtelingenstatus die wel een indicatie hebben maar niet naar de voorschool gaan, wonen vaak nog niet zo lang in Amsterdam. Het betreft vooral de jongste groep peuters met een VVE-indicatie die niet (nog) niet naar de voorschool gaat.

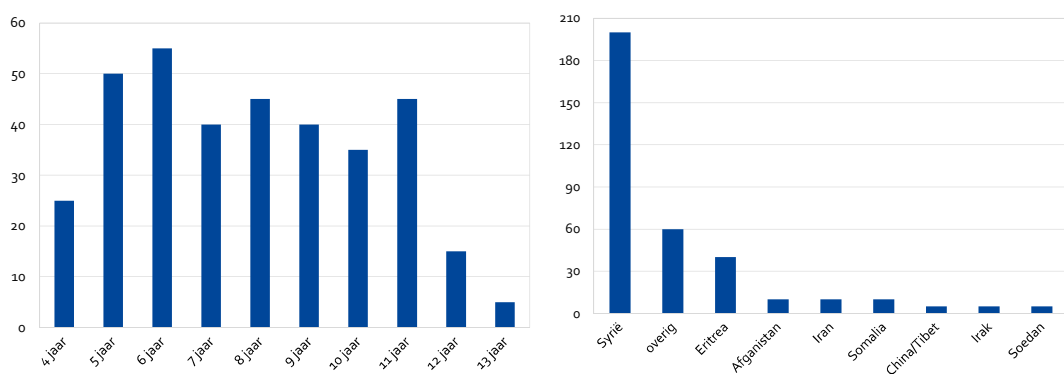
Ouder en kind teams (OKT)

Ook de Ouder en kindteams (OKT) ziet statushouders en asielzoekers in de wijken maar omdat er niet altijd geregistreerd wordt (afhankelijk van de activiteit) en zij niet de vluchtelingenstatus registreren, kunnen we geen kwantitatieve gegevens geven over het aanbod van het OKT aan deze groep geven.

4.4 Onderwijs deelname veelal op lagere niveaus

Er zijn 351 kinderen tussen de 4 en 13 jaar die naar het basisonderwijs gaan, dit zijn ongeveer even veel jongens als meisjes. De grootste groep kinderen heeft een Syrische achtergrond (58%), gevolgd door kinderen met een Eritrese achtergrond (11%). Er zijn absoluut gezien veel kinderen van 5 en 6 jaar oud.

Figuur 4.4 Huidige statushouders in het primair onderwijs naar leeftijd en herkomst, oktober 2017 (aantallen)

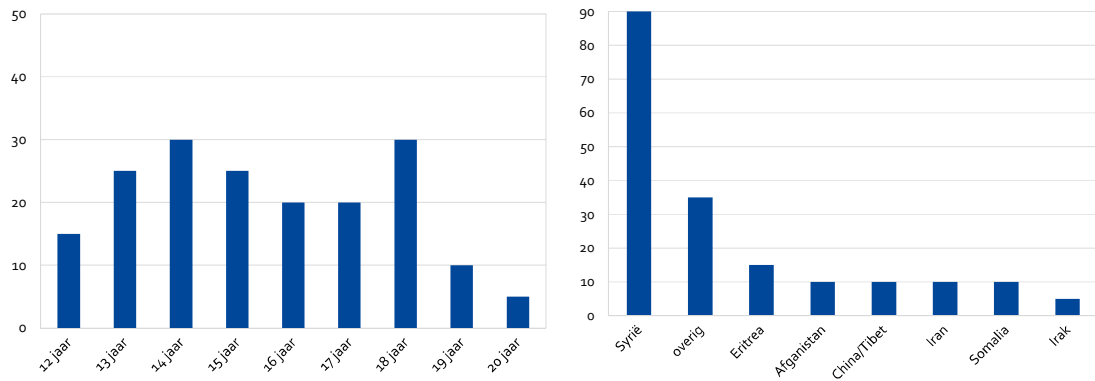

bron: Erisa, gemeente Amsterdam/bewerking OIS

Er gaan 183 statushouders naar het voortgezet onderwijs, zij zijn tussen de 12 en 20 jaar. Het aandeel jongens is met 58% iets hoger dan het aandeel meisjes (42%). Net als in het primair onderwijs, hebben de meeste leerlingen in het voortgezet onderwijs een Syrische achtergrond (49%).

¹¹ Van de peuters met een VVE-indicatie die geen (voormalig) statushouder zijn, gaat 85% naar de voorschool.

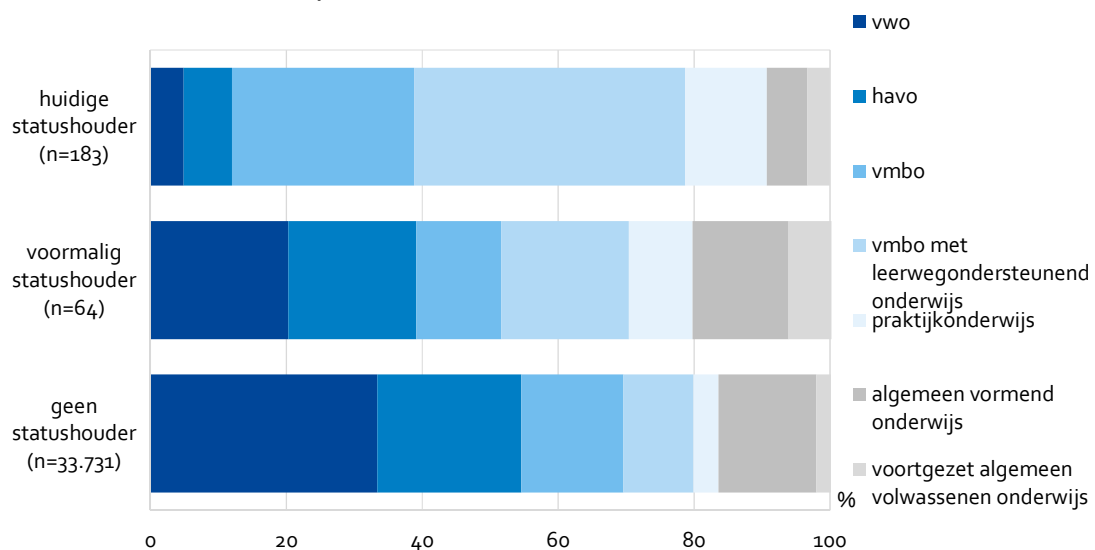
Figuur 4.5 Huidige statushouders in het voortgezet onderwijs naar leeftijd en herkomst, oktober 2017 (aantallen)

bron: Erisa, Gemeente Amsterdam/bewerking OIS

De (voormalig) statushouders in het voortgezet onderwijs volgen, in vergelijking met niet-statushouders, vaker praktijkonderwijs en vmbo (met leerwegondersteunend onderwijs) en minder vaak havo of vwo.

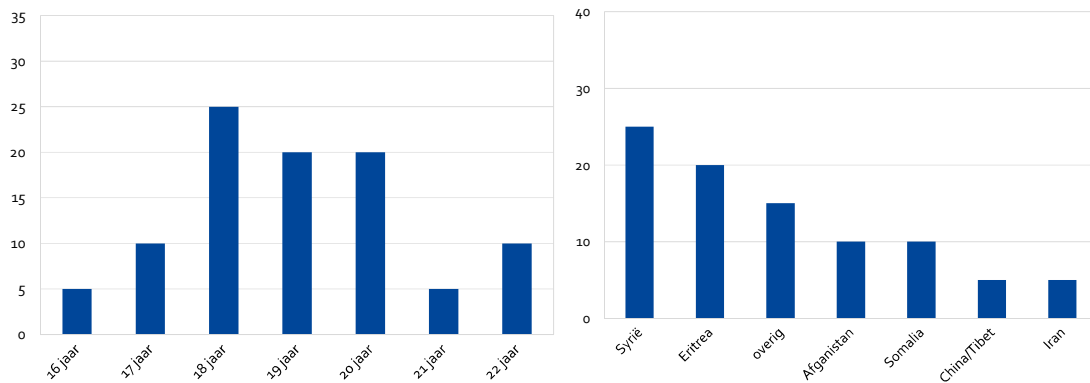
Figuur 4.6 Gevolgde onderwijsniveaus in het voortgezet onderwijs huidige, voormalige en niet statushouders, oktober 2017 (procenten)

bron: Erisa, gemeente Amsterdam/bewerking OIS

Er volgen 92 huidige statushouders een opleiding in het middelbare beroepsonderwijs. Het aandeel jongens in deze groep is met 72% veel hoger dan het aandeel meisjes (28%). Van deze jongeren heeft 27% een Syrische achtergrond en 23% een Eritrese achtergrond. De huidige statushouders die een mbo opleiding volgen zijn vaak wat ouder dan niet-statushouders in het MBO.

Figuur 4.7 Huidige statushouders in het middelbare beroepsonderwijs naar leeftijd en herkomst, oktober 2017 (procenten)

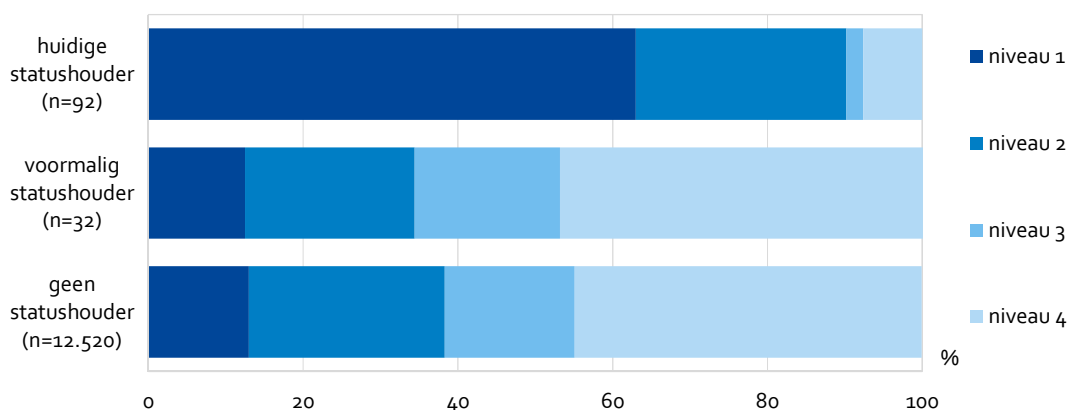

bron: Erisa, gemeente Amsterdam

Als wordt gekeken naar het niveau van de opleidingen komt hetzelfde patroon naar voren als in het voortgezet onderwijs; huidige statushouders volgen vaker een opleiding op niveau 1 en minder vaak op niveau 4 in vergelijking met niet-statushouders, maar de voormalig statushouders volgen dezelfde niveaus als niet statushouders. Binnen het mbo worden 4 niveaus onderscheiden, niveau 1 is het laagste niveau, niveau 4 het hoogste. Een diploma op niveau 4 geeft net als een havodiploma toegang tot het hbo.

Van de huidige statushouders in het MBO volgt 63% een niveau 1 opleiding en 8% een niveau 4 opleiding en bij de niet-statushouders is dit 11% voor niveau 1 opleidingen en 47% voor niveau 4 opleidingen. Omdat veel huidige statushouders een niveau 1 opleiding volgen, gaat dit meestal om een entree opleiding waar jongeren terecht kunnen zonder een diploma van een vooropleiding. Relatief veel huidige statushouders in het mbo doen een opleiding tot assistent installatie- en constructietechniek (16%).

Figuur 4.8 MBO studenten naar niveau en huidig, voormalig of geen statushouders, oktober 2017

bron: OJZ/bewerking OIS

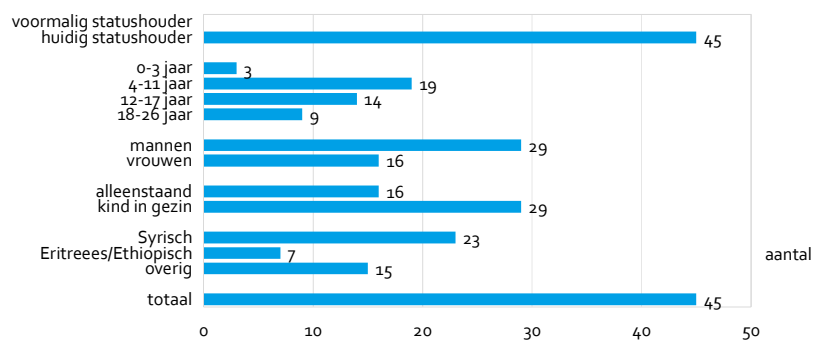
Er is ook gekeken naar schoolverzuim onder statushouders, maar omdat de omvang van de groep beperkt is valt er nog niet veel te zeggen over het verzuim onder deze jongeren.

4.5 Zes procent 0-19 jarigen gebruikt jeugdhulp

In 2017 hebben 68 jongeren een lopend jeugdhulptraject gehad. Een deel van die trajecten is inmiddels afgesloten maar een deel loopt ook nog door in 2018. Deze 68 jongeren hadden in 2017 99 lopende jeugdhulptrajecten. Dit komt neer op 6% van de 0-19 jarige statushouders. Hoewel jeugdhulp is gericht op jongeren van 0-17 jaar zijn er ook 18 en 19-jarigen die gebruik maken van deze hulp. Daarom wordt hier gerapporteerd over de groep 0-19 jarigen.

De jongeren die jeugdhulp ontvangen zijn vooral huidige statushouders (n=50). De grootste groep is tussen de 12 en 17 jaar (n=40) en het betreft in 45 gevallen een kind in een gezin en 25 keer een alleenstaande jongere (dit zijn waarschijnlijk alleenstaande, minderjarige vluchtelingen). Drieëntwintig jongeren hebben een Syrische herkomst, 11 een Eritrese of Ethiopische en 34 een overige herkomst.

Figuur 4.9 Jongeren met jeugdhulp 0-19 jaar, voormalig en huidig statushouder naar kenmerken, lopend traject in 2017

bron: OJZ/bewerking OIS

Alle voormalige en huidige statushouders tussen de 0 en 19 jaar oud hadden in 2017 99 lopende jeugdhulptrajecten. Hiervan liepen 58 trajecten bij jongeren die in 2014 of later naar Nederland zijn gekomen. De meest voorkomende soort jeugdhulp is specialistische GGZ, gevolgd door gezinsmanagement. Een kwart van de jeugdhulp is wel toegekend maar nog niet verzilverd.

In veel gevallen (N=35) is de verwijzer onbekend. Wanneer er wel een verwijzer is geregistreerd betreft dit in 21 gevallen de huisarts, 14 keer het OKT en 7 keer de gemeente. Door anderen is er minder dan 5 keer verwezen.

5 Eritrese statushouders

Maatwerk aan kwetsbare groepen is onderdeel van het *Beleidskader Vluchtelingen in Amsterdam 2015-2018*. Door een combinatie van factoren op het gebied van leeftijd, opleidingsniveau en culturele achtergrond heeft een groot deel van de Eritrese statushouders in Nederland nog een grote afstand tot de samenleving.¹² Daarom is de gemeentemaatwerk gestart voor deze groep aan de hand van het in november 2016 vastgestelde *Plan van aanpak Intensivering maatwerk aan Eritrese statushouders binnen de Amsterdamse Aanpak Statushouders* opgesteld. In 2018-2019 wordt deze aanpak voortgezet en geïntensiveerd (zie kader).

Dit hoofdstuk brengt eerst in beeld welke informatie er op dit moment beschikbaar is over de recente groep Eritrese statushouders. Veder wordt een nadere demografische beschrijving gegeven en wordt aan de hand van indicatoren die ook elders in deze rapportage worden gebruikt in beeld gebracht hoe de groep er op dit moment voorstaat.

Kernpunten:

- Op 1 januari 2018 telt Amsterdam ruim 1.100 (voormalige) statushouders uit Eritrea en Ethiopië, hiervan zijn er 888 in 2014 of later naar Nederland gekomen;
- De statushouders zijn veelal jong (41% tussen de 18-26 jaar oud), man (65%) en alleenstaand (69%) op het moment dat ze naar Nederland aankomen;
- Hoewel een groot deel als alleenstaande binnen komt, vindt er ook onder de Eritrese groep steeds vaker gezinshereniging plaats. Sinds 2016 neemt het aandeel nareizigers toe. In 2016 kwam een derde van de Eritrese statushouders die naar Nederland kwamen en nu in Amsterdam wonen als nareiziger, in de eerste helft van 2017 betrof dit zelfs 69%;
- Vanuit de beschikbare literatuur blijkt dat de recente groep statushouders uit Eritrea verschillende kenmerken bezit om te worden gezien als een extra kwetsbare populatie. Ze hebben veelal weinig onderwijs genoten in het land van herkomst, komen van rurale gebieden waardoor de westerse samenleving nog veelal onbekend is en zijn opgegroeid in een samenleving waar de nadruk ligt op collectiviteit;
- Kwart van de (voormalig) statushouders uit Eritrea is werkzaam, de helft (52%) van de werkzame statushouders uit Eritrea ontvangt heeft daarnaast een uitkering, dit is meer dan gemiddeld onder statushouders (40%);
- Driekwart van de (voormalig) statushouders uit Eritrea is afhankelijk van een uitkering, voormalig statushouders zijn minder vaak dan gemiddeld afhankelijk van een uitkering terwijl de recente groep juist iets vaker dan gemiddeld uitkeringsafhankelijk is; Dit is in lijn met het beeld vanuit de literatuur dat de huidige groep statushouders uit Eritrea andere kenmerken heeft dan groepen die begin 20^e eeuw kwamen.
- Hoewel de indicatoren arbeidsparticipatie en uitkeringsafhankelijkheid nog geen zeer negatief beeld laten zien zijn er vanuit de literatuur verschillende signalen om extra aandacht te besteden aan de groep Eritrese statushouders wanneer de situatie daar om vraagt.

¹² Bronnen zie paragraaf 5.1

5.1 Achtergrond: 4^e Eritrese vluchtelingenstroom

Sinds de jaren tachtig zijn er verschillende stromen Eritrese vluchtelingen geweest die in Nederland een veilig heenkomen hebben gezocht. De instroom die in 2014 op gang is gekomen, is de vierde Eritrese vluchtelingenstroom. De recente groep Eritrese vluchtelingen behoort voor een groot deel tot de Tigrinya-bevolking en is koptisch Christen¹³. De stroom bestaat voor een groot deel uit jonge alleenstaande mannen tussen de 14 en 30 jaar (zie paragraaf 8.2). Redenen om te vluchten zijn onder andere het totalitaire regime in het land en de lange dienstplicht¹⁴. De dienstplicht geldt voor vrouwen en mannen tussen 18 en 40 jaar¹⁵. De vier generaties vluchtelingen verschillen in achtergrond en politieke opvattingen¹⁶.

Onderwijs

In Eritrea zijn kinderen leerplichtig van 6 tot 15 jaar¹⁷. Onder andere vanwege de dienstplicht volgt maar een klein deel van de jongeren hoger onderwijs. Het opleidingsniveau onder de huidige asielzoekers en vluchtelingen verschilt¹⁸. Jongeren uit dorpen hebben over het algemeen een laag opleidingsniveau omdat de toegang tot secundair onderwijs daar beperkt is en kinderen soms moeten helpen in de landbouw of op een andere manier moeten bijdragen aan het gezin. Door het vluchten kan de onderwijsloopbaan van jongeren voortijdig zijn afgebroken¹⁹.

Integratie in Nederlandse samenleving

De recente Eritrese vluchtelingen zijn veelal afkomstig uit rurale gebieden, waar men onbekend is met de moderne westerse samenleving. De cultuurschock voor hen is veelal groot. Een belangrijk verschil met de Nederlandse samenleving is de uitermate sterke nadruk op het collectieve. Dit leidt ertoe dat jongeren het moeilijk vinden om zelf activiteiten te ondernemen en eigen initiatieven te ontplooiën. Op het platteland is de rolverdeling traditioneel. Voor Eritrese vrouwen is het nadenken over arbeidsmogelijkheden daarom nieuw²⁰. Nederlandse waarden als eigen kracht en zelfredzaamheid zijn voor Eritrese vluchtelingen geen vanzelfsprekendheid. Ook kan het opgroeien in een dictatuur, waar geen ruimte is voor eigen meningen en keuzes, een gebrek aan assertiviteit veroorzaken. Daarnaast zijn er vaak nog ingrijpende en traumatische ervaringen die tijdens de vlucht zijn opgedaan. Voor Eritrese vluchtelingen is het niet gebruikelijk om over psychische problemen te praten en het onderkennen ervan ziet men als een bedreiging van de eer van de familie²¹. Dit alles heeft invloed op de mogelijkheden om te integreren en participeren²².

13 Pharos (2017). Factsheet Eritrese vluchtelingen.

14 Kennisdeling Gezondheidsprogramma statushouders (2018). Factsheet Gezondheid Jeugd in Eritrea.

15 Nidos (2018). Wat zou ik moeten weten over de Eritrese dienstplicht?

16 Pharos (2017). Factsheet Eritrese vluchtelingen.

17 Nuffic (2016). Onderwijssysteem Eritrea beschreven en vergeleken met het Nederlandse systeem.

18 Pharos. (2016). 'Van ver gekomen...': Een verkenning naar het welzijn en de gezondheid van Eritrese vluchtelingen.

19 Pharos (2017). Factsheet Eritrese vluchtelingen.

20 KIS (2018). 'Mind the gap': barrières en mogelijkheden voor de arbeidsparticipatie van vluchtelingenvrouwen

21 Ferrier, Kahman & Massink (2017). Handreiking voor ondersteuning van Eritrese nieuwkomers bij hun integratie: Jullie Nederlanders hebben voor alles een systeem. Kennisplatform Integratie en Samenleving.

22 Gemeente Amsterdam, Stedelijk Coördinatieteam Asielzoekers & Vluchtelingen (2018).

Maatwerk aan kwetsbare statushouders. Plan van aanpak Intensivering maatwerk aan Eritrese statushouders 2018-2019.

Maatwerk aan Eritrese statushouders binnen Amsterdamse aanpak statushouders.

Eén van de specifieke aandachtspunten in het vluchtelingenbeleid in Amsterdam is maatwerk aan kwetsbare groepen. Eritrese statushouders zijn - na de Syriërs - de tweede grootste groep vluchtelingen in Amsterdam. De reguliere begeleiding voor statushouders is niet toereikend gebleken voor een deel van de Eritrese statushouders. Zij ervaren problemen op het gebied van gezondheid, oriëntatie, omgangsvormen, normen en waarden, taal, participatie en opleiding. Zowel voormalig vluchtelingen uit de doelgroep als professionals in Amsterdam geven aan behoefte te hebben aan extra ondersteuning voor deze doelgroep. Naar aanleiding van vragen in de gemeenteraad, signalen uit het veld en diverse onderzoeksrapporten is Amsterdam in november 2016 gestart met een maatwerkaanpak voor Eritrese statushouders. De aanpak omvat een verscheidenheid aan instrumenten om de positie van Eritrese statushouders te versterken. In 2018 en 2019 richt de aanpak zich op:

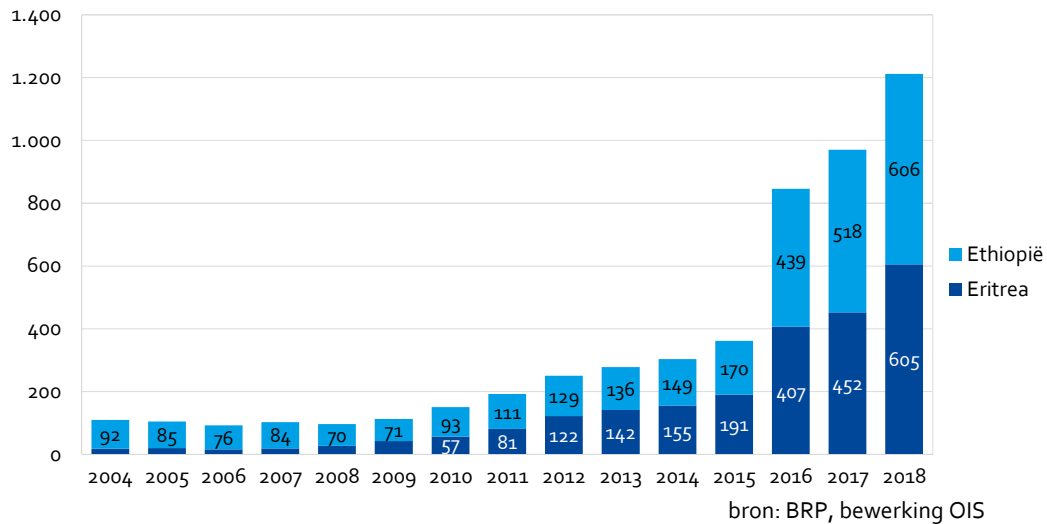
- 1) Het vergroten van het vakmanschap van professionals door:
 - o Deskundigheidsbevordering op het gebied van interculturele vaardigheden
 - o Kennis over de doelgroep kwetsbare statushouders te delen en te borgen
- 2) Het ondersteunen van Eritrese statushouders bij zelfredzaamheid door:
 - o Het inzetten van voormalig vluchtelingen die kunnen optreden als taal- en cultuurtolk
 - o Eritrese statushouders ondersteuning te bieden op het gebied van ontmoeting, zelfstandig wonen en instaptraining naar werk/participatie
 - o Bijzondere aandacht te schenken aan Eritrese vrouwen en gezinnen die dat nodig hebben
 - o Ondersteuning te bieden op een aantal specifieke gezondheidsterreinen

Bron: gemeente Amsterdam, coördinatieteam Asielzoekers en Statushouders

5.2 Ruim 1.100 (voormalig) statushouders met Eritrese achtergrond

Het aantal statushouders uit Eritrea en Ethiopië in Amsterdam is de afgelopen jaren sterk gestegen. Op 1 januari 2018 waren er ruim 1.100 (voormalig) statushouders met deze herkomst gevestigd in Amsterdam; in 2014 waren dit er nog circa 270. Samen vormen zij 15% van de totale populatie (voormalig) statushouders.

Figuur 5.1 Aantal (voormalig) statushouders met een Eritrese of Ethiopische herkomst, 2004-2018 (aantallen)

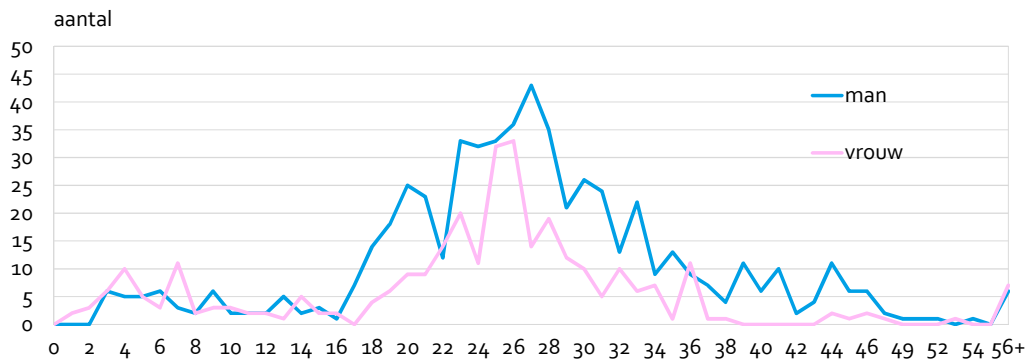

Van de (voormalige) statushouders met een Ethiopische herkomst heeft een groot deel (70%) de Eritrese nationaliteit. Een deel (13%) van de (voormalige) statushouders met een Eritrese of Ethiopische herkomst heeft inmiddels de Nederlandse nationaliteit. Ook onder de groep recente statushouders (huidige statushouders, sinds 2014 of later in Nederland), zien we dat een groot deel (94%) van de statushouders voor wie de herkomst geregistreerd staat als Ethiopisch de Eritrese nationaliteit heeft. Vanwege deze onderlinge verwantschap wordt in dit hoofdstuk daarom gekeken naar zowel de groep met een Eritrese herkomst als de groep met een Ethiopische herkomst.

De meeste statushouders uit Eritrea en Ethiopië die op 1 januari 2018 in Amsterdam gevestigd zijn hebben op dit moment een vluchtelingenstatus (86%); 14% is een voormalige statushouder. Het merendeel van de (voormalige) statushouders uit Eritrea en Ethiopië die op 1 januari 2018 in Amsterdam woonden heeft hun verblijfsvergunning in de afgelopen jaren ontvangen: 16% kreeg in 2017 een vergunning en voor 51% was dit in 2015 of 2016.

Onder de groep recente statushouders (huidige statushouders, sinds 2014 of later gevestigd in Nederland) zijn 888 mensen afkomstig uit Eritrea of Ethiopië. De meeste van hen zijn 18-26 jaar oud (41%) of 27-44 jaar oud (42%). Twee derde (65%) van de recente statushouders uit Eritrea of Ethiopië is man.

Figuur 5.3 Recente statushouders afkomstig uit Eritrea of Ethiopië, naar leeftijd en geslacht, 1 januari 2018 (aantallen)

bron: BRP, bewerking OIS

Het merendeel van deze groep (69%) is alleenstaand volwassenen en onder 18 tot 26 ligt dit aandeel nog hoger (85%). Verwacht wordt dat veel van de (jonge) statushouders uit Eritrea en Ethiopië gezinshereniging aan zullen vragen (of dit al gedaan hebben) ten behoeve partners of ouders die nog niet in Nederland zijn.

5.3 Steeds meer nareizigers uit Eritrea

Van de statushouders met een Eritrese nationaliteit die tussen 2014 en juni 2017 naar Nederland kwamen en nu in Amsterdam wonen is 17% als nareiziger gekomen. Onder de meest recente groepen is al een toename van het aantal nareizigers waarneembaar. Van de Eritrese statushouders die in de eerste helft van 2017 een vergunning kregen kwam tweederde (69%) als nareiziger.

Tabel 5.4 Recente statushouders met Eritrese nationaliteit naar vergunning jaar en aandeel nareizigers, juni 2017.

Eritrea	
2014	0
2015	8
2016	32
2017 (jan-juni)	69
totaal	17

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

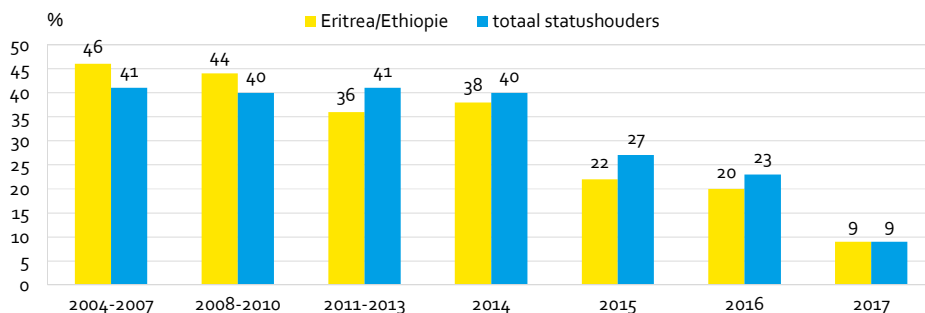
5.4 Kwart (voormalig) statushouders uit Eritrea werkzaam

Een kwart (26%) van de (voormalig) statushouders uit Eritrea / Ethiopië is werkzaam in loondienst. Het beeld vanuit de literatuur dat de recente groep statushouders uit Eritrea (sinds 2014) andere kenmerken heeft dan eerdere groepen statushouders uit Eritrea is terug te zien in de arbeidsparticipatie. De Eritreeërs die tussen 2004 en 2010 naar Nederland kwamen zijn wat vaker dan gemiddeld onder (voormalig) statushouders werkzaam. Eritrese statushouders die in

2011 of later naar Nederland kwamen zijn minder vaak dan gemiddeld werkzaam. Van de groep die in 2017 naar Nederland kwam werkt eind 2017 9%, dit komt overeen met het gemiddelde voor dat instroomjaar.

Eritrese vrouwen werken veel minder vaak (10%) dan Eritrese mannen (33%). De arbeidsparticipatie verschilt weinig tussen jongeren van 18-26 jaar (24%) en 27-44 jarigen (28%). De Eritrese statushouders van 45 jaar en ouder werken het minst vaak (17%).

Figuur 5.5 Aandeel werkzame statushouders (18-64 jaar) december 2017 naar vestigingsjaar in Nederland en herkomst, december 2017 (procenten)

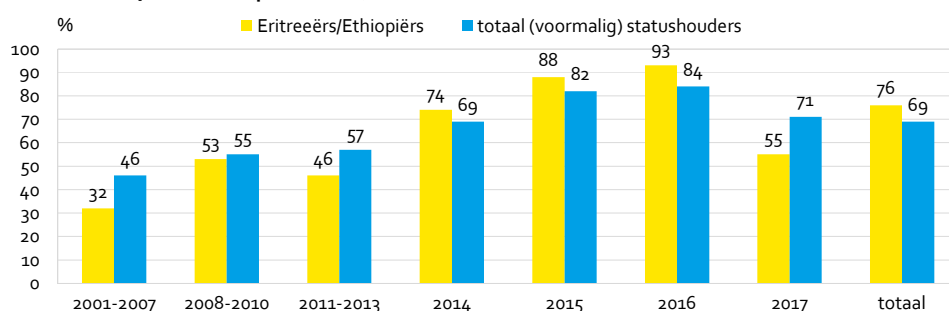
bron: CBS en OIS, bewerking OIS

5.5 Driekwart afhankelijk van uitkering

Van de 18-64 jarige (voormalig) statushouders met een Eritrese of Ethiopische herkomst is eind 2017 76% afhankelijk van een uitkering, dit is hoger dan gemiddeld onder (voormalig) statushouders (69%) in Amsterdam.

Ook hier is, net als bij de arbeidsparticipatie, sprake van een tweedeling. De Eritrese statushouders die voor 2014 naar Nederland kwamen zijn minder vaak dan andere groepen (voormalig) statushouders afhankelijk van een uitkering. De groepen die in 2014 of later naar Nederland kwamen zijn vaker dan gemiddeld afhankelijk van een uitkering. Alleen de Eritreeërs die in 2017 naar Nederland kwamen vormen een uitzondering, onder die groep was eind 2017 de uitkeringsafhankelijkheid veel lager dan onder andere statushouders die in dat jaar naar Nederland kwamen. Hoe dit komt is nog niet duidelijk, want de arbeidsparticipatie verschilt niet.

Figuur 5.6 Uitkeringsafhankelijkheid 18-64 jarige (voormalig) statushouders naar instroomjaar in Nederland en herkomst, dec 2017 (procenten)

bron: CBS en OIS, bewerking OIS

6 Gebruik Wmo

De (voormalig) statushouders kunnen net als andere Amsterdammers een beroep doen op ondersteuning vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning. Aan de hand van Wmo-ned is bekeken hoeveel en welke groepen statushouders die in januari 2018 woonachtig waren in Amsterdam in 2017 gebruik hebben gemaakt van een Wmo-voorziening.

Kernpunten

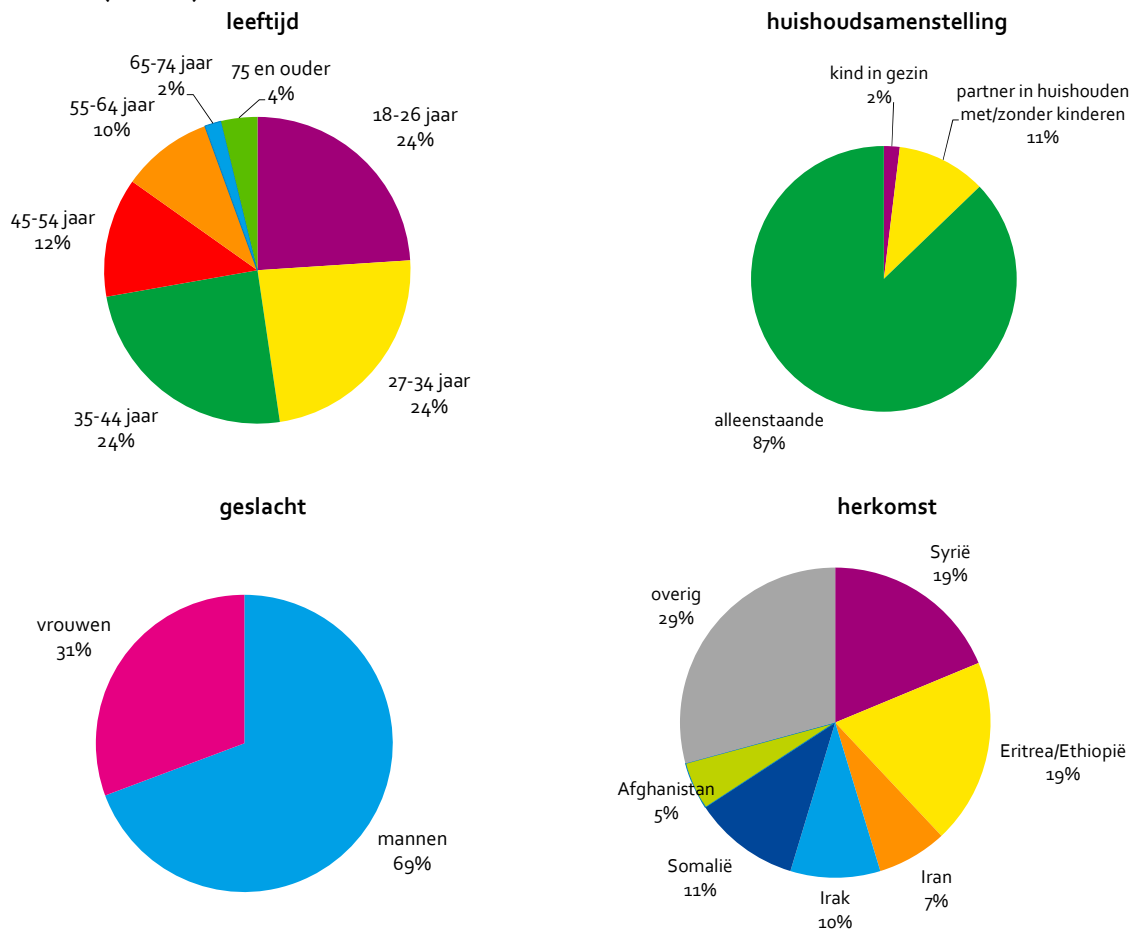
- 342 (voormalig) statushouders hebben gebruik gemaakt van een Wmo voorziening, in totaal maakten zij in 2017 gebruik van 433 voorzieningen;
- Merendeel van de gebruikers is alleenstaand (80%) en man (69%).
- Begeleiding en dagbesteding zijn de meest voorkomende toegekende Wmo-voorzieningen aan (voormalig) statushouders.

6.1 342 (voormalig) statushouders met Wmo-voorziening

In 2017 hebben 342 (voormalig) statushouders gebruik gemaakt van een Wmo voorziening of regeling. In totaal hebben ze gebruik gemaakt van 433 voorzieningen. In 358 gevallen is in 2017 of 2018 hiervan gebruik gemaakt, 75 keer is dat niet gebeurd (17%).

Ruim driekwart (77%) van de gebruikers is op dit moment nog statushouders, 23% is voormalig statushouder. De (voormalig) statushouders die een voorziening gebruiken zijn tussen de 18-en 88 jaar oud. Het betreft vaak alleenstaanden (80%) en mannen (69%). Negentien procent komt uit Syrië, eveneens 19% uit Eritrea of Ethiopië.

Figuur 6.1 (voormalig) statushouders met recht op WMO-voorziening in 2017 naar kenmerken, januari 2018 woonachtig in Amsterdam (aandeel)

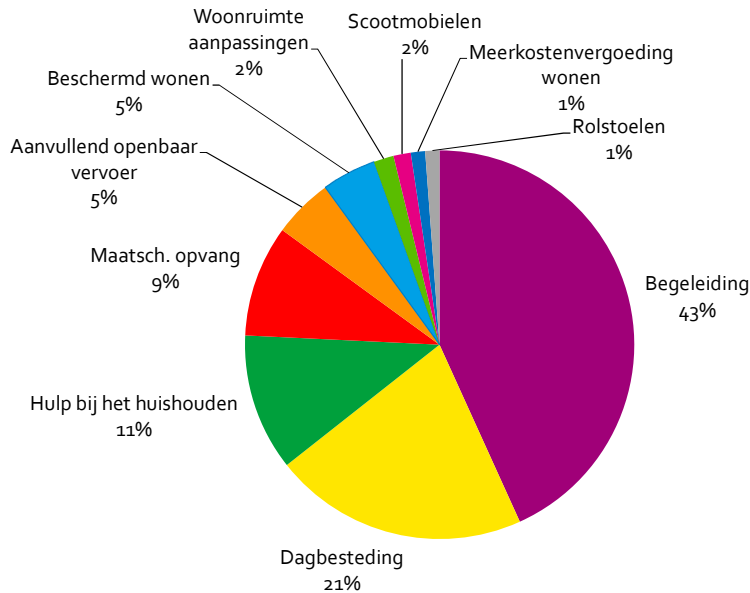

bron: EBBCBS/EBB OIS, bewerking OIS

6.2 Begeleiding en dagbesteding meest voorkomende Wmo-voorzieningen

De 342 (voormalig) statushouders die gebruik maken van een Wmo-voorziening maken in totaal gebruik van 433 voorzieningen. Dit betreft vaak dagbesteding (43%) of begeleiding (21%). Andere vormen van Wmo, zoals hulp bij het huishouden (11%), maatschappelijke opvang (9%), aanvullend openbaar vervoer (5%), beschermd wonen (5%), aanpassingen aan de woonruimte (2%), scootmobielen (2%) komen veel minder vaak voor.

Figuur 6.2 Wmo voorzieningen toegekend aan (voormalig) statushouders in 2017, januari 2018 woonachtig in Amsterdam (aandeel)

bron: OJZ, bewerking OIS

Elf procent van de ondersteuning is geleverd in de vorm van een persoonsgebonden budget (pgb), de overige ondersteuning werd in natura geleverd.

Gezondheid statushouders - onderzoek GGD

Statushouders over wie zorgen bestaan vanwege een onvervulde zorgbehoefte kunnen worden aangemeld bij Vangnet van de GGD. De meeste aanmeldingen komen van klantmanagers van WPI, maar in toenemende mate melden ook andere partners.

De GGD benadert de gemelde statushouders en formuleert na één of meer gesprekken op basis van een brede sociaalpsychiatrische screening een voorlopige diagnose en stelt een plan van aanpak op. Alle levensgebieden komen in de gesprekken aan bod, zo nodig met behulp van een telefonische tolk.

Op basis van deze screenings streeft de GGD ernaar enig inzicht te bieden in de gezondheid van de groep kwetsbare statushouders die zij zien. Daartoe is een steekproef van 30 dossiers van deze screenings geselecteerd om inzicht te bieden in de problematiek die speelt op de verschillende domeinen, het ontstaan van de klachten, de stressoren waarmee statushouders kampen (zowel in Nederland als in het land van herkomst), het actuele en historische zorgkader en het traject van verwijzing. Daarnaast worden door middel van casuïstiek beschreven welke knelpunten worden ondervonden in de aansluiting van de zorg op de situatie en problematiek van deze statushouders. De beschrijving van deze dossiers vindt momenteel plaats en wordt binnenkort gerapporteerd.

7 Eerste stappen naar participatie en inburgering recente statushouders

Dit hoofdstuk beschrijft de eerste stappen van de statushouders richting integratie in de Nederlandse samenleving. Hierbij is gekeken naar de statushouders die in de periode 2014 tot en met de eerste helft van 2017 een vergunning hebben gekregen en in Amsterdam woonachtig zijn in juni 2017. In dit hoofdstuk wordt bekeken hoe het deze groep vergaat op het gebied van onderwijs, het inburgeringsexamen, sociale zekerheid en werk.

Kernpunten

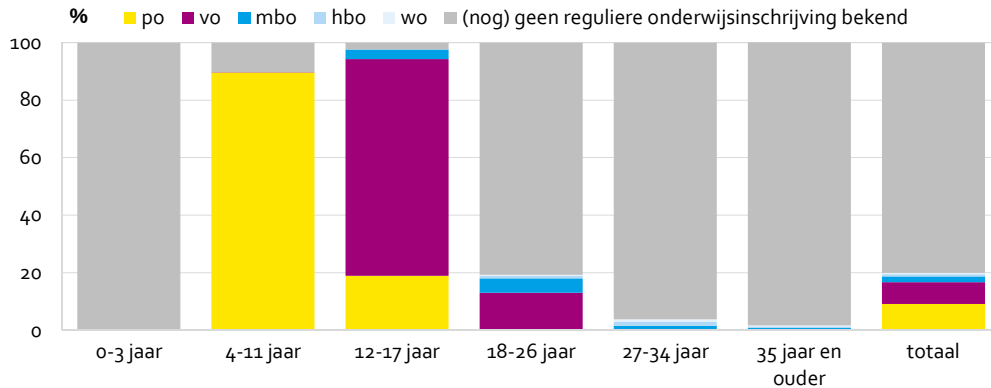
- 977 recente statushouders volgen onderwijs, veelal in het basis- en voortgezet onderwijs;
- 18% van de 18-26 jarigen volgt onderwijs, onder cohort 2014 is dit 41%;
- Arbeidsparticipatie eerste jaren laag, maar recente cohorten vaker en eerder actief op arbeidsmarkt;
- Arbeidsparticipatie onder vrouwen lager dan onder mannen;
- 49% van statushouders met verstreken inburgeringstermijn heeft inburgeringsexamen behaald

7.1 Nog weinig statushouders naar hbo en wo

Net als alle andere Nederlanders vallen asielzoekers en statushouders onder de leerplichtwet. Asielzoekerskinderen moeten binnen 3 maanden onderwijs ontvangen. Van alle kinderen in de leerplichtige leeftijd die recent naar Nederland kwamen staat nagenoeg iedereen ingeschreven in het onderwijs²³. Omdat asielzoekerskinderen bij aankomst in Nederland de Nederlandse taal vaak nog niet goed beheersen volgens ze het eerste jaar meestal onderwijs in taalklassen/nieuwkomersonderwijs (primair onderwijs) of internationale schakelklassen (voortgezet onderwijs). Voor kinderen in het primair onderwijs duurt dit meestal enkele weken tot één en maximaal twee jaar, voor leerlingen in het voortgezet onderwijs duurt dit één tot twee jaar. Zij stromen daarna door naar regulier onderwijs.

Van de recente statushouders volgen er in juni 2017 977 onderwijs. De grootste groep gaat naar het basisonderwijs (450 kinderen), gevolgd door het voortgezet onderwijs (370 kinderen) en 100 jongeren volgen een middelbare beroepsopleiding. Zevenenvijftig jongeren volgen een opleiding in het hoger onderwijs, hiervan gaan er 38 naar het hbo en 19 naar de universiteit.

²³ Er kan op basis van deze data niet met zekerheid worden vastgesteld of de overige leerlingen geen onderwijs volgen.

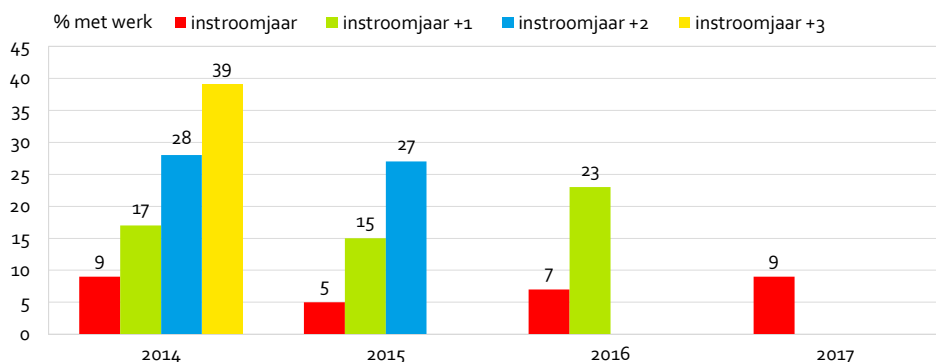
Figuur 7.1 Onderwijsdeelname recente statushouders naar leeftijd en onderwijssoort, juni 2017 (procenten)

bron: OIS en CBS, bewerking OIS

Van de 18-26 jarigen volgt 18% onderwijs. Dit aandeel verschilt sterk per instroomcohort, van cohort 2014 volgt inmiddels 41% onderwijs, van cohort 2015 is dit 19%, van 2016 volgt 12% onderwijs en van instroomcohort 2017 volgde 8% in juni 2017 al onderwijs.

7.2 Cohort 2016 na 1 jaar hogere participatie dan eerdere cohorten

In hoofdstuk 2 werd beschreven dat de arbeidsparticipatie van statushouders laag is. Wel is er sprake van een stijging in de arbeidsparticipatie naarmate men langer in Nederland is. Binnen de recente cohorten is er per cohort ook sprake van een toename in de arbeidsparticipatie. Van de mensen die in 2015 een vergunning kregen was eind 2016 15% werkzaam, een jaar later is dit bijna verdubbeld naar 27%. Van de mensen die in 2016 een vergunning kregen was eind 2016 7% werkzaam, dit aandeel is eind 2017 bijna verdrievoudigd (23% werkzaam). In figuur 7.2 wordt dit weergegeven.²⁴

Figuur 7.2 Aandeel 18-64 jarige statushouders met werk in loondienst in jaar van instroom tot maximaal drie jaar later, naar instroomjaar in Nederland, januari 2018 woonachtig in Amsterdam (procenten)

bron: OIS en CBS, bewerking OIS

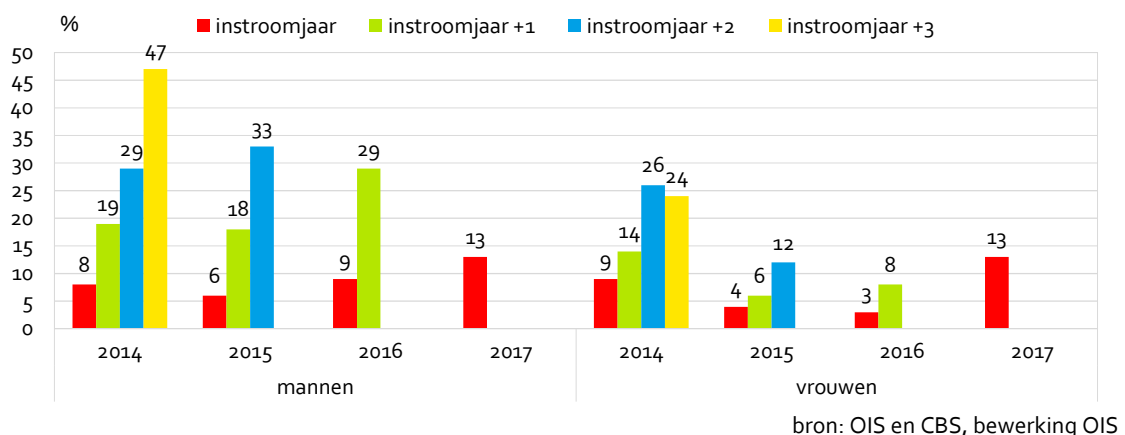
²⁴ Voor de mensen die in 2014 een vergunning kregen is op 4 momenten gekeken in hoeverre ze werkzaam waren, in het instroom jaar (eind 2014), een jaar later (eind 2015), twee jaar later (eind 2016) en drie jaar later (eind 2017). Ditzelfde is gedaan voor de mensen die in 2015, 2016 en 2017 een vergunning kregen, maar deze groepen kunnen op dit moment nog maar minde jaren worden gevolgd (minder balken).

Hoewel de arbeidsparticipatie toeneemt naarmate men langer in Nederland is betreft het nog steeds vaak kleine banen, ook na een aantal jaar.

Het verschil in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen is groot en loopt op naarmate men langer in Nederland is. Van de mensen die in 2014 een vergunning kregen was eind 2014 8% van de mannen en 9% van de vrouwen werkzaam. Een jaar later, eind 2015, werkte 19% van deze mannen en 14% van de vrouwen. Nog weer een jaar later, eind 2016, was 29% van de mannen en 26% van de vrouwen werkzaam en werd het verschil dus kleiner. Echter eind 2017 is 47% van de mannen die in 2014 een vergunning kregen werkzaam en is het aandeel werkzame vrouwen gedaald naar 24%. Dit is in lijn met eerdere groepen vluchtelingen, waarbij de arbeidsparticipatie van vrouwen na jaren in Nederland ook nog steeds laag is, vooral onder de vrouwen van 45 jaar en ouder (zie hoofdstuk 2).

Bij de statushouders die in 2015 en 2016 een vergunning kregen is het verschil tussen mannen en vrouwen nog groter (zie figuur 7.3). Bij de statushouders die in 2017 een vergunning kregen zien we nog geen verschil in arbeidsparticipatie tussen mannen en vrouwen (beide 9%).

Figuur 7.3 Aandeel 18-64 jarige statushouders Amsterdam met werk in loondienst in jaar van instroom tot drie jaar daarna, naar instroomjaar in Nederland, januari 2018 woonachtig in Amsterdam (procenten)

De Amsterdamse Aanpak Statushouders is er onder andere op gericht op status vaker en sneller actief te krijgen op de arbeidsmarkt (zie kader hoofdstuk 2). Regioplan voert op dit moment onderzoek uit naar de effectiviteit van het nieuwe beleid (zie kader) en er hebben inmiddels 2 MKBA's plaatsgevonden (zie kader hoofdstuk 2). De eerste resultaten laten een positief beeld zien.

Amsterdamse aanpak statushouders – onderzoek werking en effectiviteit Regioplan

De Amsterdamse aanpak statushouders heeft als doel om vluchtelingen zo snel en duurzaam mogelijk te begeleiden naar passend werk of opleiding. Voorbereiding op werk of studie wordt zo snel mogelijk gestart, waar mogelijk wanneer de statushouder nog op het azc verblijft, en verloopt parallel aan de inburgering. De Amsterdamse aanpak is gestart op 1 juli 2016. Onderzoeksbureau Regioplan doet een onderzoek naar de werking en effectiviteit van de aanpak. De eerste resultaten van het onderzoek zijn gepubliceerd in een factsheet¹.

Het onderzoek is gebaseerd op een dataset van 2.195 vluchtelingen die tussen 1 juli 2016 en 31 december 2017 zijn ingestroomd in de Amsterdamse aanpak. Ruim 70% van de deelnemers is binnen vier maanden na instroom gestart met een traject richting werk of studie, bijvoorbeeld 'Taal en oriëntatie vluchtelingen'(TOV), re-integratie, of jobhunting. De voorlopige resultaten van de aanpak zijn positief. Een jaar na instroom heeft een groter aandeel van de vluchtelingen in de aanpak tenminste één maand betaald gewerkt dan vluchtelingen die voor de invoering van de aanpak zijn ingestroomd. Ook vergeleken met landelijke cijfers is de uitstroom in Amsterdam relatief hoog. Het gaat hierbij wel vaak om kleine banen (<12 uur per week) en flexbanen (uitzend- of oproepkracht) en de meerderheid heeft een contract voor bepaalde tijd.

De volledige rapportage van het onderzoek verschijnt naar verwachting in december 2018.

¹ <https://publicaties.zonmw.nl/regioplan-factsheet-amsterdamse-aanpak-statushouders-in-cijfers/>

7.3 Bijna helft statushouders behaald inburgeringsexamen binnen gestelde termijn

Het is in lijn met de verwachting dat een groot deel van de statushouders de eerste jaren na het verkrijgen van de vergunning de arbeidsdeelname beperkt is en een groot deel afhankelijk is van een uitkering. De eerste periode in Nederland is erop gericht om in te burgeren in de Nederlandse samenleving. Mensen die langdurig in Nederland komen wonen en van buiten de Europese Economische Ruimte (EER), Turkije of Zwitserland komen en tussen de 18 en de pensioengerechtigde leeftijd zijn, moeten een inburgeringsexamen afleggen. Hiervoor geldt een inburgeringstermijn van 3 jaar. Mensen worden door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) op de hoogte gesteld van de ingangsdatum van de inburgeringstermijn.²⁵ Migranten kunnen een lening afsluiten voor het volgen van een inburgeringscursussen het afleggen van het examen. Asielmigranten die binnen 3 jaar slagen voor hun examen hoeven de lening niet terug te betalen.

De huidige statushouders vallen onder de Wet Inburgering 2013, de inburgeraars zijn zelf verantwoordelijk voor het inburgeringstraject. Uit recent rekenkameronderzoek²⁶ blijkt dat het inburgeren in deze wet veel moeilijker is dan volgens de voorgaande wet (wet inburgering 2007). Onder de Wet Inburgering 2013 slaagt men minder vaak binnen de wettelijke termijn dan onder de Wet inburgering 2007. Verder heeft het onderzoek onder andere aangetoond dat het

²⁵ www.inburgeren.nl/inburgeren-hoe-moet-dat.jsp

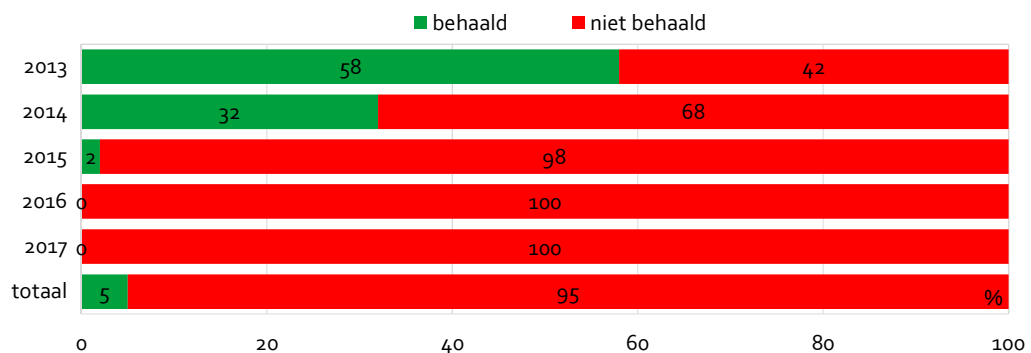
²⁶ <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2017/01/24/inburgering>

merendeel van de inburgeraars ondersteuning nodig heeft bij de start van een inburgeringstraject. Amsterdam is er al mee begonnen om hier meer ondersteuning bij te bieden (zie kader).

Voor bijna alle statushouders die in 2014 hun vergunning kregen is de inburgeringstermijn ingegaan, 102 mensen hebben inmiddels het examen afgelegd. Dit komt neer op 15%. Hoewel de inburgeringstermijn in juni 2017 (meetmoment) van deze groep veelal nog (net) niet is verstreken lijkt het erop dat een groot deel van de statushouders niet binnen de termijn van 3 jaar gaat inburgeren. De mensen die in 2015 een vergunning kregen moeten in 2018 veelal hun inburgeringsexamen voltooien.

Van 235 inburgeringsplichtigen is in juni 2017 de inburgeringstermijn verstreken. Hiervan heeft 49% het inburgeringsexamen behaald, 51% (nog) niet. Negen procent behaalde het NT2 niveau, 40% het inburgeringsexamen. Van de mensen die in 2013 inburgeringsplichtig zijn geworden heeft inmiddels 58% het examen behaald, van cohort 2014 is dit 32% en van de groep die in 2015 inburgeringsplichtig werd heeft 2% het examen al voltooid.

Figuur 7.4 Aandeel 18-64 jarige inburgeringsplichtige statushouders Amsterdam naar jaar ingang inburgeringsplicht en resultaat tot nu toe, juni 2017 (procenten)

bron: OIS en CBS, bewerking OIS

Inburgering vanuit de gemeente

Wat betreft de inburgering zien de klantmanagers van WPI erop toe dat het verplichte inburgeringstraject wordt gestart. De jaardoelstelling 2017 met betrekking tot de start van de inburgering is voor driekwart gerealiseerd. De realisatie van deze doelstelling kon de gemeente maar zeer beperkt beïnvloeden, aangezien de regie op de inburgering niet bij de gemeente, maar bij het Rijk ligt. Het ontbreken van gemeentelijke regie op de inburgering is een belemmering omdat integratie en inburgering niet op elkaar kunnen worden afgestemd wat tot vertraging en frustratie leidt. Met de voorgenomen herziening van het inburgeringsstelsel in 2020 zullen gemeenten een belangrijke regierol krijgen bij de inburgering. Op dit moment wordt uitgewerkt hoe de inburgering onderdeel kan worden van de Amsterdamse, integrale aanpak, waarbij ook in de aanloop naar de wetswijziging al zoveel mogelijk wordt geanticipeerd op de voorgenomen plannen.

Bron: WPI/EZ gemeente Amsterdam, jaarverslag Amsterdamse Aanpak Statushouders 2017

Deel 3 Opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders in Amsterdam

Dit deel van de vluchtelingenmonitor bespreekt de recente instroom in Nederland en de opvang van asielzoekers en statushouders in het azc Willinklaan. Verder bespreken we het draagvlak voor de opvang en huisvesting van asielzoekers en vluchtelingen onder Amsterdammers. Deze gegevens zijn gebaseerd op een recente draagvlakmeting onder omwonenden van azc Willinklaan (juni 2018) en de meest recente stadsbrede draagvlakmeting (januari 2018).

8 Recente ontwikkelingen in Nederland

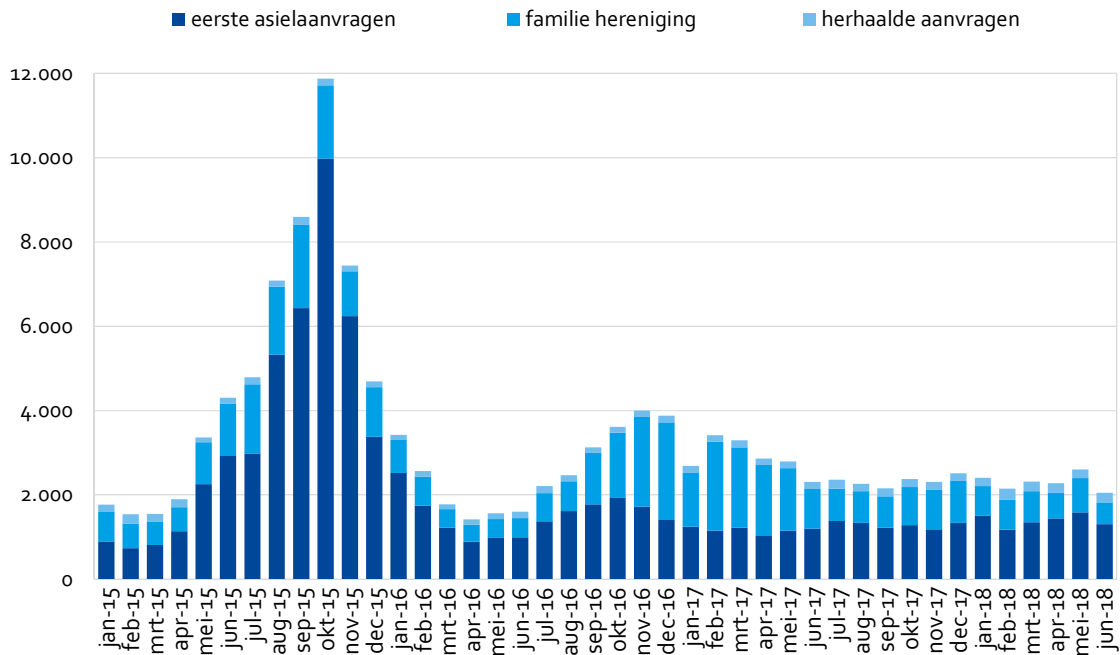
Dit hoofdstuk geeft een beknopt overzicht van de recente ontwikkelingen op het gebied van de asielinstroom in Nederland. We kijken hierbij naar het jaar 2017 en de periode januari-juni 2018. Aan de orde komen de ontwikkeling van het aantal asielaanvragen in Nederland (waaronder eerste aanvragen en aanvragen tot familiehereniging), het aantal mensen dat wordt opgevangen door het COA en het aantal toegewezen asielvergunningen. De gebruikte gegevens zijn afkomstig van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).

Kernpunten

- Het aantal asielaanvragen per maand in Nederland is in de periode juli 2017-juni 2018 vrijwel stabiel met gemiddeld 2.300 aanvragen per maand;
- De eerste maanden van 2017 was het aantal aanvragen tot familiehereniging groter dan het aantal eerste aanvragen, sinds juni 2017 beslaan eerste aanvragen weer meer dan de helft van alle aanvragen;
- Het grootste deel (15%) van de eerste aanvragen in 2017 en de eerste helft van 2018 werd gedaan door Syriërs;
- In 2017 werden de meeste aanvragen tot familiehereniging gedaan door Syriërs maar in de eerste helft van 2018 kwamen de meeste aanvragen tot familiehereniging van mensen uit Eritrea;
- Op 30 juli 2018 verbleven er 20.585 mensen in COA-opvang. Bijna een derde van hen was al in het bezit van een asielvergunning;
- In 2017 heeft de IND ~24.000 asielvergunningen verleend.

8.1 Aantal asielaanvragen per maand relatief stabiel

In 2017 werden er in Nederland in totaal 31.327 asielaanvragen gedaan. Dit is ongeveer gelijk aan het aantal aanvragen in 2016 (31.642 aanvragen). Gedurende de eerste zes maanden (januari-juni) van 2018 werden er 13.793 asielaanvragen gedaan, dit is minder dan in dezelfde periode in 2017 (17.362). In de meest recente twaalf maanden (juli 2017 – juni 2018) is het totale aantal asielaanvragen per maand relatief stabiel, met gemiddeld rond de 2.300 aanvragen per maand.

Figuur 8.1 Verloop asielaanvragen Nederland, januari 2015-juni 2018 (aantallen)

bron: IND, bewerking OIS

Gedurende de eerste paar maanden van 2017 was het aantal eerste aanvragen kleiner dan het aantal aanvragen voor familiehereniging. Sindsdien zijn deze verhouding echter weer veranderd. In de meeste recente 12 maanden (juli 2017 – juni 2018) bestond tussen de 50% en 60% van de aanvragen uit eerste aanvragen en maakten aanvragen voor familiehereniging ongeveer een derde van de aanvragen uit.

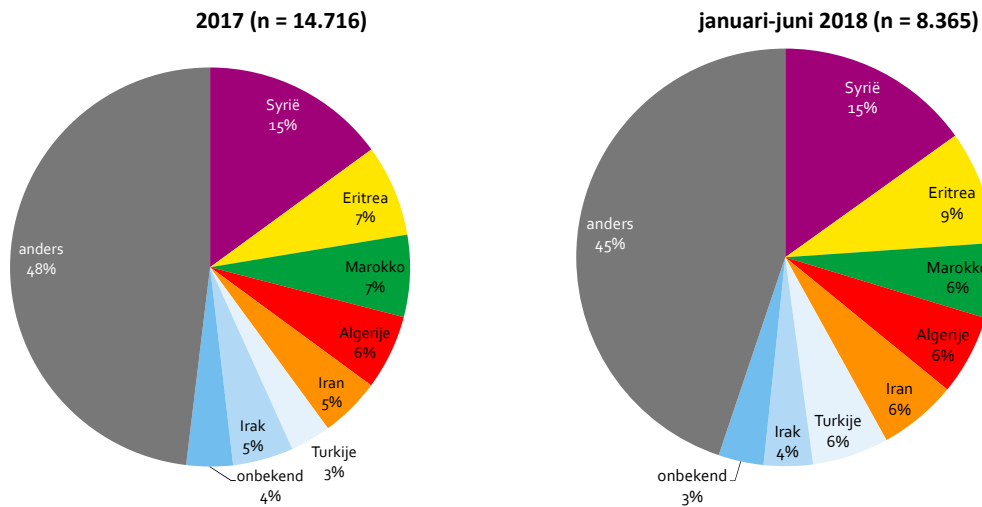
8.2 Groot aandeel eerste aanvragen afkomstig uit Syrië

De meeste eerste aanvragen worden gedaan door mensen uit Syrië, gevolgd door mensen afkomstig uit Eritrea, Marokko, Algerije en Iran.²⁷ Deze verhouding is in de eerste helft van 2018 (januari-juni) nauwelijks anders dan in 2017. Opvallend is dat er relatief veel aanvragen worden gedaan door mensen afkomstig uit landen die door de Rijksoverheid zijn beoordeeld als 'veilige landen' (Marokko en Algerije staan op deze lijst). Aanvragen van mensen uit deze landen worden versneld afgehandeld en maken heel weinig kans op inwilliging.²⁸ Verder valt op dat de groep aanvragers zeer divers is wat betreft nationaliteit. De categorie 'overige' bevat meer dan 50 verschillende nationaliteiten.²⁹

²⁷ In navolging van de IND zijn deze gegevens gebaseerd op nationaliteit en niet op basis van herkomst zoals gedefinieerd door het CBS.

²⁸ Bron: https://ind.nl/Documents/Veilige_landers_Nederlands.pdf

²⁹ Voor een volledig overzicht van de eerste asielaanvragen naar nationaliteit, zie de maandelijkse rapportages van de IND: <https://ind.nl/en/about-ind/figures-and-publications/Pages/Asylum-Trends.aspx>

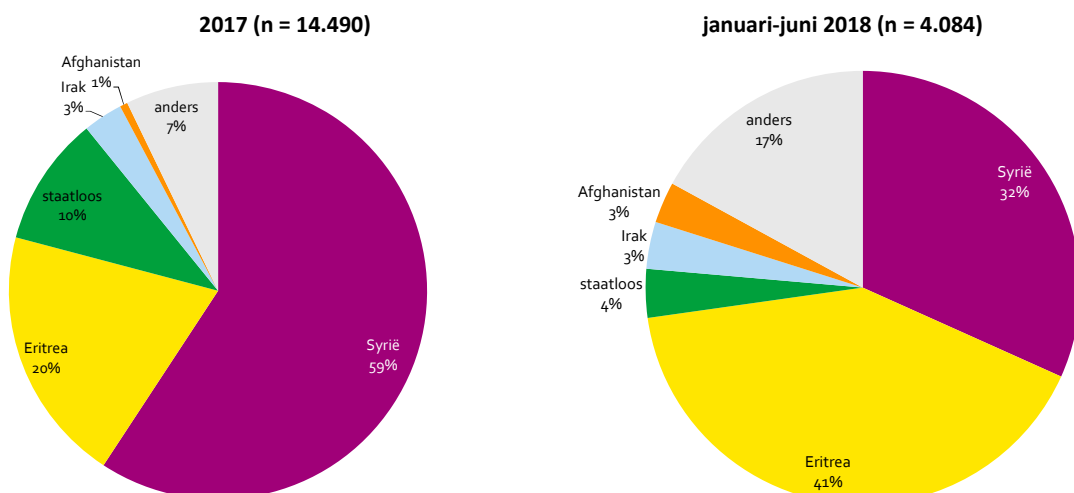
Figuur 8.2 Eerste asielaanvragen naar nationaliteit¹² in 2017 en jan-jun 2018

bron: IND, bewerking OIS

8.3 Aandeel aanvragen tot familiehereniging vanuit Eritrea stijgt in 2018

In 2017 werden er in totaal 14.490 aanvragen tot familiehereniging gedaan. Zoals genoemd is het aantal aanvragen tot familiehereniging sinds het begin van 2017 flink gedaald. In de periode januari-juni 2018 werden 4.084 herenigingsaanvragen gedaan, minder dan de helft van het aantal in dezelfde periode een jaar eerder.

In 2017 werd het merendeel van de aanvragen tot familiehereniging gedaan door mensen afkomstig uit Syrië (59%). In de helft van 2018 is dit aandeel gedaald naar 32% en kwamen de meeste aanvragen voor familiehereniging van mensen uit Eritrea (41%).

Figuur 8.3 Aanvragen tot familiehereniging naar nationaliteit¹² in 2017 en jan-jun 2018

bron: IND, bewerking OIS

8.4 Ruim 20.500 mensen verblijven in opvang van COA

Op 31 december 2017 verbleven in Nederland circa 20.960 mensen in opvang verzorgd door het COA; een daling van 22% ten opzichte van 2016. Ruim vier op de tien mensen die eind 2017 in COA-opvang verbleven, waren al in het bezit van een verblijfsvergunning.³⁰ In 2018 is het aantal mensen in de opvang iets gedaald, op 30 juli 2018 verbleven er 20.585 mensen in COA opvang. Bijna een derde van hen was al in het bezit van een asielvergunning.³¹

8.5 Nederland verleent circa 24.000 asielvergunningen in 2017

In 2017 zijn er in totaal (inclusief nareizigers, herhaalde aanvragen, hervestiging, etc.) circa 24.000 asielvergunningen verleend.¹⁴ Datzelfde jaar heeft de IND ~19.220 eerste asielaanvragen afgehandeld. Het merendeel (65%) van deze aanvragen is afgewezen, 31% van de eerste asielaanvragen is ingewilligd. Zowel het aantal beslissingen als het inwilligingspercentage ligt hiermee lager dan in 2016. Toen werden er ~35.520 eerste aanvragen afgehandeld, waarvan 55% werd toegekend.

³⁰ Bron: COA/ Rapportage Vreemdelingenketen Periode januari-december 2017 (april 2018). *Ministerie van Justitie en Veiligheid*.

³¹ Bron: www.coa.nl

9 Het azc Willinklaan

Aan de Willinklaan nr. 3 (Sportpark Ookmeer) is sinds 30 januari 2018 een azc gevestigd voor 500 personen. Dit azc huisvest vluchtelingen die in afwachting zijn van een asielaanvraag. Daarnaast biedt het een tijdelijk verblijf aan statushouders die in afwachting zijn van een reguliere woning. Eind 2017 is het azc aan de Wenckebachweg gesloten. Het azc op de Willinklaan is een overbruggingslocatie en blijft in ieder geval open totdat het azc in de Houthavens naar verwachting in 2019 is gerealiseerd.

Dit hoofdstuk bespreekt de opvang van vluchtelingen op azc Willinklaan. Aan de orde komen de bezetting van het azc en het draagvlak voor het azc in de buurt. In het kader op de volgende pagina bespreken we kort het aanbod van zorg, ondersteuning, sport en activiteiten als onderdeel van het programmaplan Amsterdamse inbreng in het azc Willinklaan. Deze informatie is afkomstig van het stedelijk coördinatieteam asielzoekers en vluchtelingen.

Kernpunten:

- In augustus 2018 woonden er circa 430 mensen op het azc Willinklaan, waaronder 118 kinderen jonger dan 18 jaar;
- Op basis van de draagvlakmeting staat 69% van de omwonenden overwegend positief tegenover de komst van het azc. Men ervaart veel minder overlast van (de bewoners) van het azc dan bij een eerdere meting werd verwacht;
- Op basis van de Veiligheidsmonitor is er geen verschil in ervaren overlast, onveiligheidsgevoelens en ervaren criminaliteit in de periode voor en na de komst van het azc.

9.1 Ruim 100 kinderen in azc Willinklaan

In augustus 2018 (peildatum: 06-08-2018) woonden er 431 mensen op het azc Willinklaan. Zes op de tien bewoners (60%, 257 totaal) is man. Onder de bewoners zijn ook 118 kinderen jonger dan 18 jaar. De meeste kinderen (51 totaal) zijn 5 tot 12 jaar oud. Wat betreft herkomst is de samenstelling van de bewoners relatief divers. Negentien procent is afkomstig uit Syrië, 15% uit Eritrea en 11% uit Iran.³²

³² Bron: COA

Programmaplan azc Willinklaan

De verantwoordelijkheid voor opvang en integratie in een azc ligt primair bij het COA. Gemeentelijke taken zijn wettelijk gezien beperkt tot de onderwijstaak en de basis (jeugd)zorg. De bewoners van het azc zijn ook bewoners van Amsterdam (tijdelijk dan wel permanent) en daarmee interactie met Amsterdammers. Zij hebben ook veelal de wens om de regie op het eigen leven (weer) op te pakken. De gemeente Amsterdam trekt daarom samen met het COA op met als doel dat azc-bewoners zo snel mogelijk integreren en participeren in de Amsterdamse samenleving. Deze gezamenlijke inzet is beschreven in het programmaplan Amsterdamse inbreng in het azc Willinklaan en is met de ondertekening van de bestuursovereenkomst van het azc Willinklaan vastgesteld.¹

Zorg en ondersteuningsaanbod*Werk, opleiding en participatie: de Amsterdamse Aanpak*

Amsterdamse statushouders worden zo vroeg mogelijk, dus al startend in het azc, door begeleid naar scholing en duurzaam werk dat aansluit op hun talenten en de behoeften van de Amsterdamse arbeidsmarkt.

Onderwijs

Bij wet is bepaald dat alle kinderen in het azc van 5 tot 18 jaar onderwijs volgen. Volgens Amsterdams beleid is aanvullend hierop besloten dat alle azc-kinderen van 2,5 – 4 jaar educatie aanbod krijgen op de voorschool.

Publieke gezondheidszorg

De GGD voert taken uit in het kader van publieke gezondheidszorg. Dit betreft onder andere jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, tuberculosescreening, gezondheidsbevordering, technische hygiënezorg, SOA-HIV preventie en coördinatie van de lokale zorgketen.

Ouder- en Kindteam (OKT) Amsterdam

In het azc is het OKT vluchtelingen aanwezig. Het OKT wordt ingezet voor o.a. opgroei- en opvoedondersteuning, basis-ggz, EMDR en trainingen voor ouders en kinderen. Daarnaast kan het OKT specialistische hulp inschakelen en andere professionals adviseren.

Zorg voor kwetsbare groepen

Het COA en de gemeente Amsterdam streven er naar een veilige opvang te bieden voor kwetsbare groepen in het azc. Samen met partners als Veilige Haven, Roze in Blauw, Veilig Thuis Amsterdam-Amstelland, het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam-Amstelland, het Steunpunt Seksueel Geweld en HVO Querido wordt ingezet op de ondersteuning van LHBTI azc-bewoners en slachtoffers van huiselijk geweld, kindermishandeling, eerdergerelateerd geweld, seksueel geweld en mensenhandel.

Preventie en voorlichting

Het COA en de gemeente Amsterdam organiseren samen voorlichtings- en preventieve activiteiten voor azc-bewoners op het gebied van discriminatie, LHBTI personen en verkeersveiligheid. Dit gebeurt door middel van welkomstgesprekken over normen en waarden in Nederland, trainingen over discriminatie en diversiteit en het faciliteren van maatjesprojecten voor LHBTI azc-bewoners.

Sport en activiteiten

Sportstimulering azc-bewoners

Er is een divers en omvangrijk sportaanbod voor alle azc-bewoners, gebruikmakend van het aanbod van Amsterdamse sportverenigingen en vrijwilligers. Dit programma bestaat onder andere uit voetbal, volleybal, sportinstuif, schaken, wandelen, yoga, hardlopen, trampolinespringen en BMX fietsen.

Activiteiten

Het COA en de gemeente Amsterdam hebben afgesproken om in te zetten op een intensief programma voor dagbesteding. De gezamenlijke intentie is dat azc-bewoners deelnemen aan minimaal 2 activiteiten per week. Combiwel en Eigenwijks ontwikkelen dit programma voor azc-bewoners, waarbij zo veel als mogelijk wordt aangesloten bij bestaand Amsterdam aanbod. In samenwerking met de Refugee Company faciliteren Combiwel en Eigenwijks daarnaast "5 The Coffee Connect" naast het azc. In deze koffiebar kunnen buurtbewoners en azc-bewoners elkaar in een informele setting ontmoeten. De koffiebar dient ook als werkervaringsplek voor vluchtelingen die ervaring willen op doen in de horeca.

¹Het volledige programmaplan is na te lezen op

<https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/5965269/1/09012f978220952f>

9.2 Draagvlak azc Willinklaan

Van 18 tot en met 26 juni 2018 heeft OIS een telefonische enquête afgenomen onder bewoners van de omliggende buurten van het azc Willinklaan om te peilen hoe omwonenden de komst van het azc in hun buurt tot nu toe ervaren. De resultaten van de draagvlakmeting zijn verwerkt in een aparte rapportage.^{33, 34} Hieronder worden de belangrijkste bevindingen samengevat.

Omwonenden nu positiever dan bij aankondiging azc

Het merendeel van de ondervraagde omwonenden (69%) staat overwegend positief tegenover de komst van het azc. Dit aandeel ligt vijf maanden na de opening van het azc hoger dan bij de aankondiging ervan in mei 2016. Omwonenden zijn wel minder positief dan de omwonenden van de Wenckebachweg waren zes maanden na de opening van het azc in hun buurt.

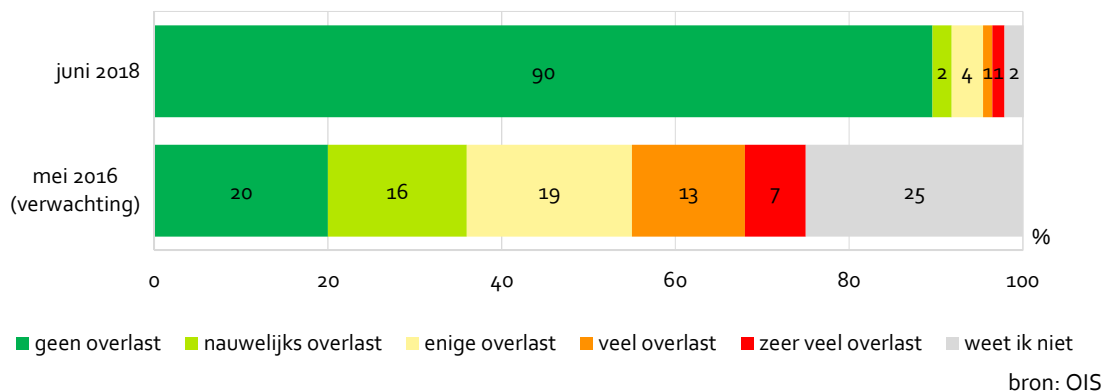
³³ Zie www.ois.amsterdam.nl

³⁴ Het COA haalt ook zelf signalen uit de wijk via een periodiek een omwonendenoverleg. Daarnaast is er een vaste overlegstructuur tussen het COA, gemeente Amsterdam en de politie en wordt er maandelijks een integrale veiligheidsrapportage gemaakt. Verder werkt stadsdeel Nieuw-West met gastheren en -vrouwen, zij nemen het azc mee in hun dagelijkse ronde en rapporteren daarover aan het stadsdeel.

Overlast veel minder dan verwacht

Bijna drie kwart van de ondervraagden in het gebied rondom de Willinklaan merkt niets van het azc in hun buurt. De mensen die wel iets merken geven vaak aan dat zij de bewoners tegenkomen, bijvoorbeeld op straat. In totaal 6% van de ondervraagden ervaart (enige) overlast van het azc. Dit is veel minder dan men had verwacht: bij een eerdere enquête in mei 2016 gaf bijna 40% aan tenminste enige overlast te verwachten. Het aandeel dat overlast ervaart is ongeveer even groot als destijds gemeten rondom de Wenckebachweg.

Figuur 9.1 (Verwachte) overlast van het azc aan de Willinklaan, mei 2016 en juni 2018 (procenten)

Communicatie over azc laat voor deel omwonenden te wensen over

Ruim een kwart van de ondervraagden was vóór het telefonische interview in juni 2018 nog niet op de hoogte van de komst van het azc. Over de manieren van communicatie over (de komst) van het azc zijn de omwonenden verdeeld: bijna een kwart beoordeeld dit als (redelijk) goed en bijna een derde als (redelijk) slecht.

Deel van de omwonenden bereid om een bijdrage te leveren aan de opvang van asielzoekers

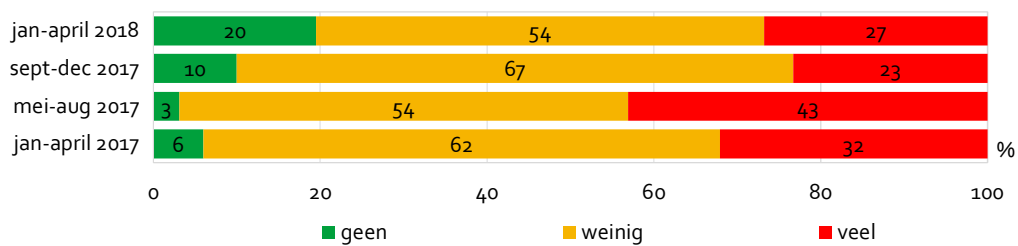
In de enquête van juni 2018 blijken omwonenden (gedeeltelijk) bereid tot het leveren van een bijdrage aan de opvang van asielzoekers in het algemeen. Bijna de helft zou misschien kleding of goederen aan willen bieden aan (bewoners van) het azc. Ongeveer een kwart zou (misschien) willen deelnemen aan activiteiten waarbij buurtbewoners en bewoners van het azc elkaar kunnen ontmoeten.

Geen verschil in ervaren overlast in de periode voor en na de komst azc

Als aanvulling op de draagvlakmeting is een analyse gedaan van een aantal vragen uit de enquête van de Veiligheidsmonitor. Er is gekeken naar ervaren overlast, onveiligheidsgevoelens en ervaren criminaliteit in de buurt. De Veiligheidsmonitor Amsterdam-Amstelland (VMAA) is een jaarlijks onderzoek naar veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap onder de bevolking in de Amsterdamse politieregio. Voor de analyse zijn dezelfde buurten geselecteerd als voor de draagvlakmeting over azc Willinklaan. Op basis van de Veiligheidsmonitor zijn er geen aanwijzingen dat in de periode dat het azc geopend is de ervaren hoeveelheid overlast, criminaliteit en mate waarin men zich onveilig voelt in de eigen buurt veranderd zijn ten opzichte van de periode daarvoor. Hierbij moet er wel rekening mee worden gehouden dat het azc op het moment van de meting (januari-april 2018) nog maar kort in gebruik was. Wel is het zo dat zowel

in de periode voor de komst van het azc als daarna het aandeel mensen dat aangeeft dat er veel criminaliteit plaatsvindt in de buurt hoger is dan gemiddeld in Amsterdam. Hetzelfde geldt voor het aandeel bewoners dat zich (soms) onveilig voelt in de buurt. De hoeveelheid ervaren overlast ligt even hoog of iets lager dan het Amsterdamse gemiddelde in dezelfde periode.

Figuur 9.2 Mate waarin overlast in de buurt plaatsvindt volgens de bewoners omgeving azc Willinklaan, jan 2017-april 2018 (procenten)

bron: Veiligheidsmonitor/OIS

10 Draagvlak voor opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders stadsbreed

Het draagvlak voor de opvang en huisvesting van asielzoekers en statushouders in de stad wordt periodiek gemeten aan de hand van een enquête onder ruim 400 Amsterdammers. De meest recente meting vond plaats in januari 2018. Dit hoofdstuk geeft een korte samenvatting van de belangrijkste bevinden van het draagvlakonderzoek, met de nadruk op resultaten van de meest recente meting. De volledige rapportage wordt apart gepubliceerd.³⁵

Kernpunten

- Een derde van de Amsterdammers is tevreden met de manier waarop de gemeente omgaat met het vluchtelingenvraagstuk;
- Kleinschalige opvangvormen kunnen op meer steun rekenen dan grote locaties. Dit geldt voor zowel azc's als gemengde woningcomplexen voor statushouders en andere woningzoekenden;
- Verdringing op de woningmarkt blijft de grootste bron van zorgen rondom de komst van vluchtelingen naar Amsterdam;
- Slechts een klein deel van de respondenten zou overlast verwachten van (de bewoners van) een azc of woonlocatie voor statushouders in de buurt;
- De meeste ondervraagden staan positief tegenover de komst van de extra begeleidings- en toezichtlocatie (ebt!) die eind 2017 in Amsterdam is geopend.

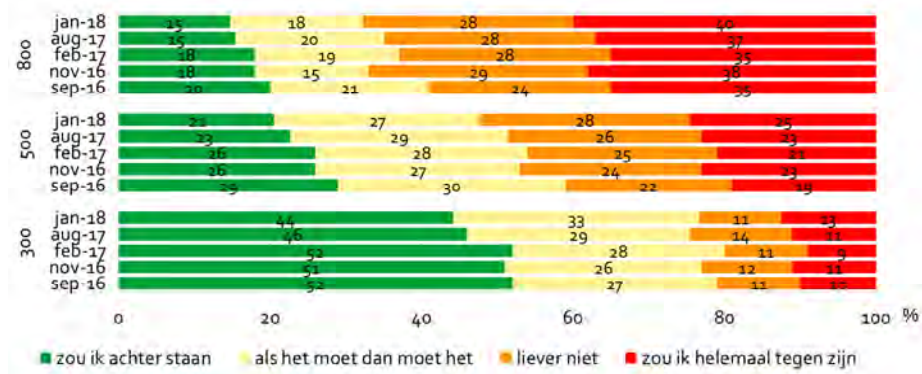
10.1 Meer steun voor kleinschalige opvangvormen, zorgen over woningmarkt blijven

Het aandeel Amsterdammers dat het nieuws rondom vluchtelingen volgt neemt af. In januari 2018 gaf 47% van de respondenten aan het nieuws goed te volgen. Gedurende het hoogtepunt van de vluchtelingen crisis eind 2015 en begin 2016 lag dit aandeel net onder de 70%. Een derde van de Amsterdammers is tevreden met de manier waarop de gemeente met het vluchtelingenvraagstuk omgaat. Onder de Amsterdammers die zich negatief uitlaten over de rol van de gemeente bestaan twee groepen. Een deel vindt dat de gemeente teveel vluchtelingen opvangt en maakt zich zorgen over de druk op de stad en de woningmarkt. Een ander deel vindt juist dat de gemeente te weinig doet voor vluchtelingen.

Kleinschalige opvangvormen kunnen op meer steun rekenen dan grote locaties. Dit geldt voor zowel azc's als gemengde woningcomplexen voor statushouders en andere woningzoekenden. Ook blijft verdringing op de woningmarkt net als bij eerdere metingen de grootste bron van zorgen rondom de komst van vluchtelingen naar Amsterdam.

³⁵ Zie www.ois.amsterdam.nl

Figuur 10.1 Ontwikkeling mening Amsterdammers over opvang (AZC) of woningcomplex voor statushouders in de buurt (straal van 500 meter) voor 300, 500 en 800 plekken, sep 2016 – jan 2018 (procenten)^{36,37}

bron: OIS

10.2 Merendeel Amsterdammers weet niet of er statushouders in de buurt wonen

Het merendeel van de Amsterdammers weet niet of er bij hen in de buurt statushouders wonen. Van de Amsterdammers die aangeven dat er wel statushouders in hun buurt wonen, heeft ruim een derde een positieve ervaring met hen. Slechts een klein aandeel van de respondenten zou overlast verwachten van (de bewoners van) een azc of woonlocatie voor statushouders in de buurt. De meeste respondenten staan welwillend tegenover het idee om zelf iets bij te dragen aan de opvang van vluchtelingen, bijvoorbeeld het doneren van kleding of geld en hierin wordt weinig verandering waargenomen.

10.3 Meerderheid steunt extra begeleidings- en toezichtslocatie (ebtl)

Eind 2017 is in Amsterdam een Extra begeleidings- en toezichtslocatie (ebtl) in gebruik genomen. Hier worden door het COA vluchtelingen die in een regulier azc overlast veroorzaakt hebben tijdelijk opgevangen. In de meest recente draagvlakmeting is voor het eerst gevraagd in hoeverre Amsterdammers het een goed idee vinden dat vluchtelingen die in een regulier azc overlast veroorzaken apart worden opgevangen. Het grootste deel van de ondervraagden staat hier positief tegenover; 69% vindt dit een (zeer) goed idee. Zestien procent van de respondenten vindt aparte opvang een (zeer) slecht idee. Omdat er slechts twee ebtls in Nederland zijn, is ook gevraagd wat respondenten ervan vinden dat één van deze locaties in Amsterdam staat. Van de respondenten vindt 47% dit een (heel) goed idee. Van de tegenstanders (17%) is een deel tegen (aparte) opvang van overlast veroorzakende statushouders, ongeacht de locatie. Daarnaast vindt een deel van de respondenten dat de vluchtelingen om wie het gaat beter buiten de stad opgevangen kunnen worden.

³⁶ De respondenten die 'geen antwoord' hebben ingevuld bij deze vraag zijn niet opgenomen in Figuur 1.3. In januari 2018 betrof dit tussen de 2% tot 4% van de respondenten.

³⁷ De voorgelegde aantallen komen niet noodzakelijkerwijs overeen met bestaande of geplande opvanglocaties of woningcomplexen. Om de resultaten te kunnen vergelijken met voorgaande metingen is echter gekozen om de vraag niet aan te passen.

11 Toekomstige huisvesting statushouders

Dit hoofdstuk bespreekt het aantal aan Amsterdam gekoppelde statushouders die nog in afwachting zijn van een woning. Deze statushouders komen deels in de reguliere woningvoorraad en deels in nieuwe huisvestingsprojecten. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de (geplande) huisvestingsprojecten voor statushouders in de stad. In het kader worden twee van deze huisvestingslocaties kort uitgelicht.

Kernpunten:

- Eind augustus 2018 (peildatum 23-08-2018) zijn 363 statushouders toegewezen aan Amsterdam;
- Er zijn 16 huisvestingsprojecten gepland (stand juli 2018), met totaal 940 wooneenheden voor statushouders;

11.1 363 Toekomstige statushouders Amsterdam in AZC's

Eind augustus 2018 (peildatum 23-08-2018) zijn er 363 statushouders toegewezen aan Amsterdam, ongeveer een derde (65%) daarvan is man. Het gaat in totaal om 268 te huisvesten huishoudens, voornamelijk eenpersoonshuishoudens (84%).³⁸

SET IJburg

Op SET IJburg zijn 141 woningen gerealiseerd voor in totaal 180 personen tussen de 18 en 28 jaar. Er wonen circa 70 statushouders afkomstig uit diverse landen en 70 jongeren die geen statushouder zijn. Het complex is op 1 juni 2018 open gegaan en zal daar 10 jaar staan. Corporatie De Alliantie is eigenaar van het gebouw; Socius Wonen treedt op als verhuurder en beheerder. Zij zetten professionals in om bewoners van het complex te ondersteunen bij het zelf uitvoeren van het beheer. Socius Wonen heeft hiermee veel ervaring opgedaan bij andere huisvestingslocaties in Amsterdam. Het maatschappelijk programma wordt verzorgd door enkele actieve bewoners van IJburg, met ondersteuning vanuit Stadsdeel Oost. Zij organiseren activiteiten voor bewoners van SET IJburg en omwonenden van het complex.

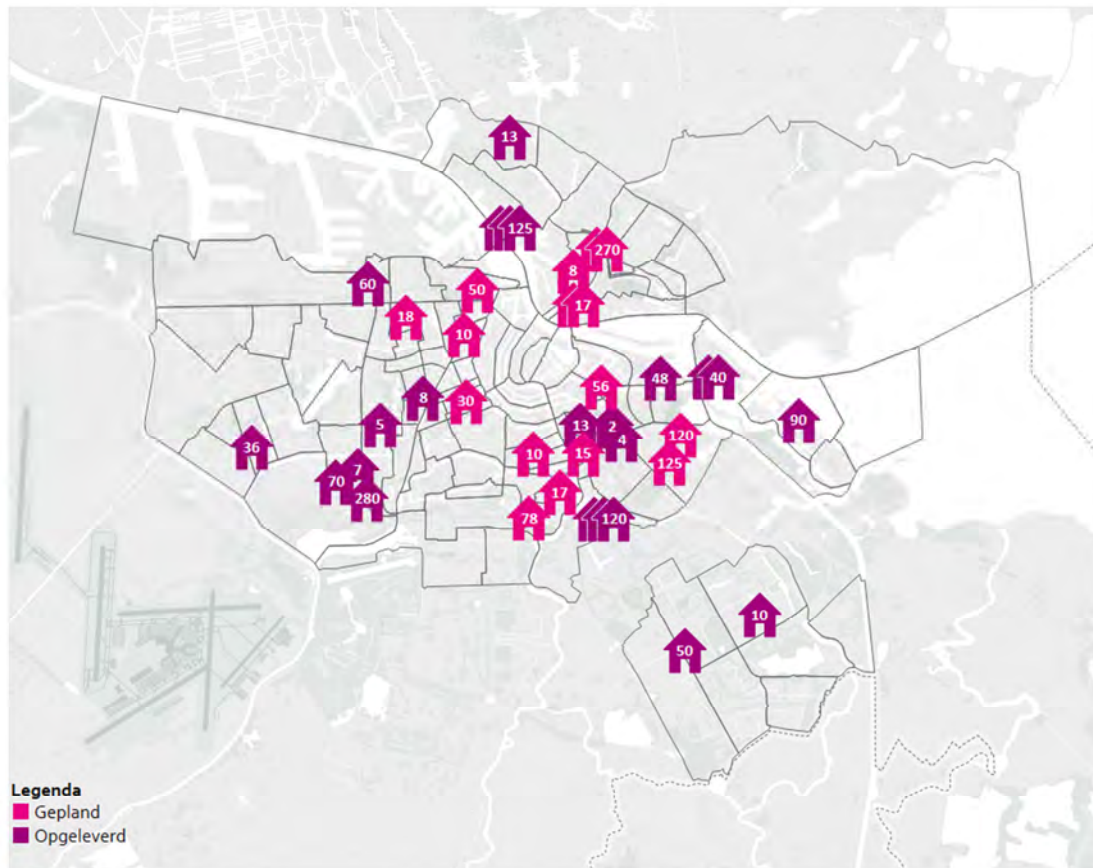
Bron: Stedelijk coördinatieteam asielzoekers en vluchtelingen

³⁸ Bron: Taakvolgsysteem COA

11.2 Ruim 940 geplande wooneenheden voor statushouders

De kaart in figuur 11.1 biedt een overzicht van de geplande en opgeleverde huisvestingsprojecten voor statushouders. In augustus 2018 staan er 16 projecten in de planning door de komende jaren, met totaal ruim 940 wooneenheden voor statushouders.

Figuur 11.1 Huisvestingsprojecten voor statushouders op 11 september 2018

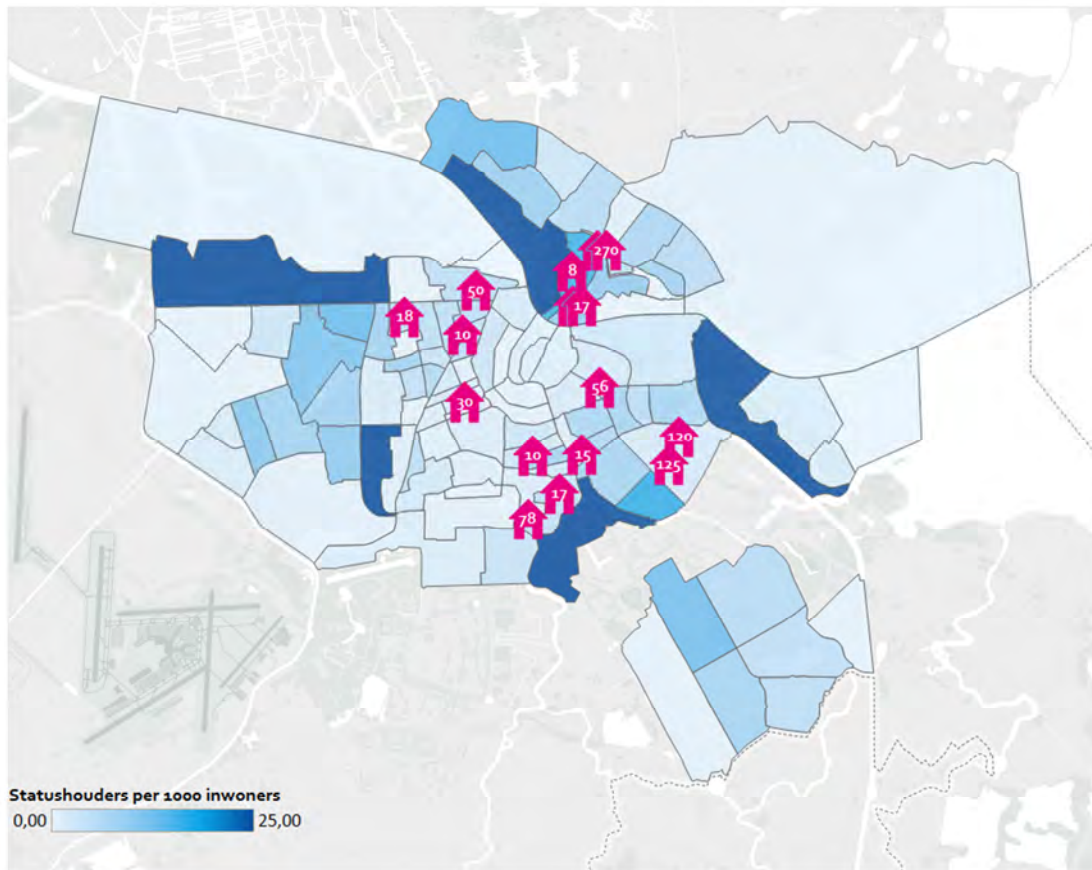

bron: Directie Grond en Ontwikkeling gemeente Amsterdam/bewerking OIS

11.3 Toekomstige verdeling van statushouders over de stad

De kaart in figuur 12.2 toont het aantal recente statushouders (huidige statushouders, sinds 2014 of later gevestigd in Nederland) afgezet tegen het totale aantal inwoners per wijk. Daarover zijn de geplande huisvestingsprojecten voor statushouder afgebeeld. Deze combinatie van gegevens biedt een indruk van de manier waarop statushouders in de toekomst verspreid zullen zijn over de stad. Zoals te zien zijn de meeste huisvestingsprojecten gepland in wijken waar nog relatief weinig statushouders wonen. De meeste projecten zijn gepland in de stadsdelen Noord, Oost en West.

Figuur 11.2 Aantal recente statushouders (sinds 2014 of later gevestigd in Nederland) per 1000 inwoners per wijk op 1 januari 2018 en geplande huisvestingsprojecten op 11 september 2018.

Directie Grond en Ontwikkeling, gemeente Amsterdam/BRP/bewerking OIS:

STEK Oost

In Watergraafsmeer realiseert corporatie Stadgenoot een huisvestingproject voor jongeren tussen de 18 en 28 jaar. Deze locatie, genaamd STEK Oost bestaat uit 250 woningen die 10 jaar blijven staan. Op STEK Oost zullen 125 jonge statushouders uit diverse landen en 125 jongeren die geen statushouder zijn samen gaan wonen. Het sociaal beheer op de locatie wordt verzorgd door Academie van de Stad, een organisatie met ervaring op andere huisvestingslocaties in Amsterdam. Welzijnsorganisatie Dynamo verzorgt het maatschappelijk programma, gericht op verbinding met de omwonenden en de omliggende sportverenigingen. STEK Oost wordt eind 2018 opgeleverd.

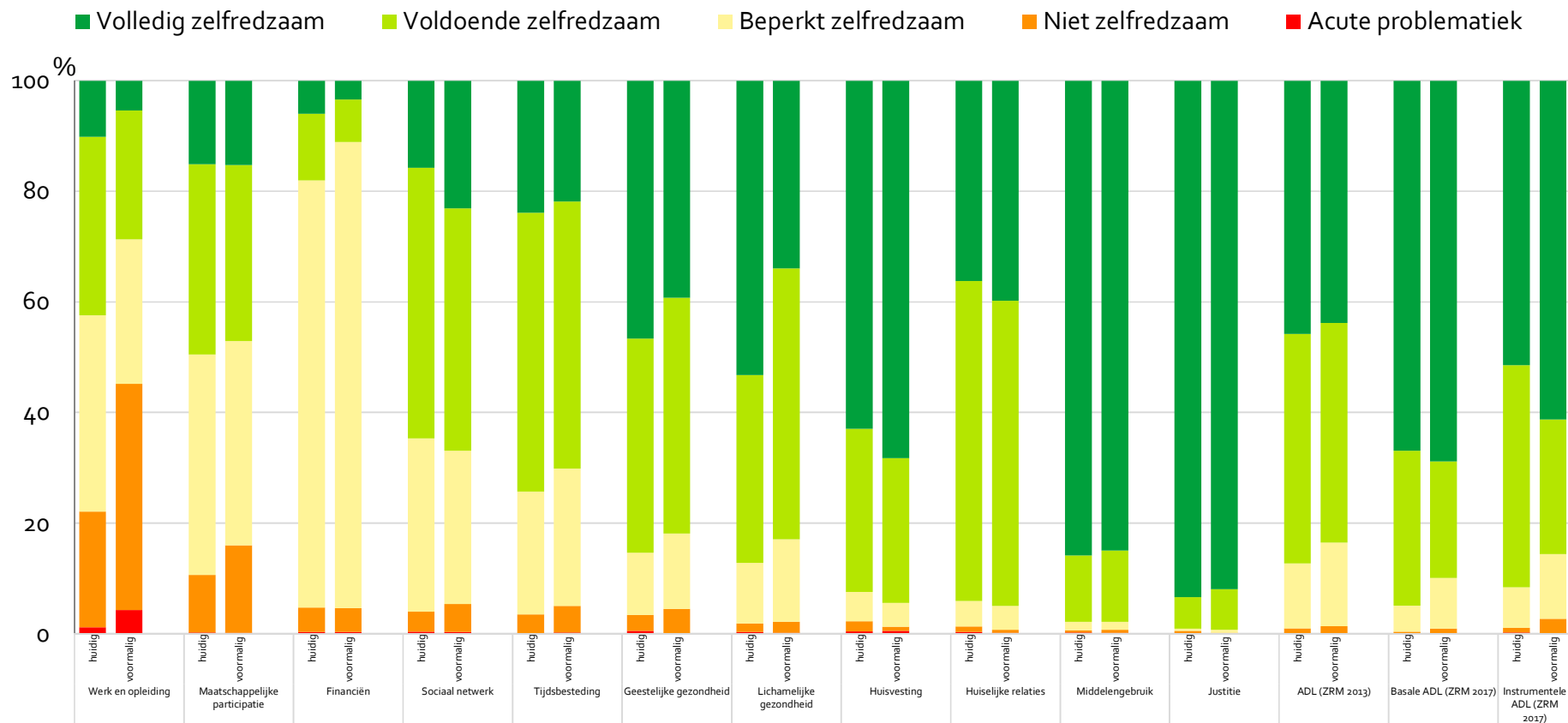
Voor beide huisvestingsprojecten hebben actieve organisaties de buurtbewoners tijdens de voorbereiding geconsulteerd en geïnformeerd. Dit heeft op beide projecten geresulteerd in een actief bewonerspanel. Stadsdeel Oost houdt zicht op een goede samenwerking met actieve partners in de buurt.

Bron: Stedelijk coördinatieteam asielzoekers en vluchtelingen

[Geef tekst op]

Bijlage 1 volledige ZRM alle domeinen

Figuur b1. Zelfredzaamheid (alle domeinen) huidige en voormalige statushouders, Amsterdam 2014-2018 (procenten)

bron: GGD Amsterdam

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Bezoekadres:
Oudezijds Voorburgwal 300
1012 GL Amsterdam

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

www.ois.amsterdam.nl